

ANALYSE: BØRNS RAPPORTERING AF VOLD I HJEMMET

NOGLE BØRN ER MERE UDSATTE FOR VOLD END ANDRE

Børn, der vokser op i en familie med alkohol- eller stofmisbrug; børn, der har en diagnose; eller børn med en anden etnisk baggrund end dansk bliver i større omfang end andre børn udsat for vold derhjemme – selv når der er taget højde for andre forhold i barnets liv, fx familiens økonomi. Det viser Børnerådets undersøgelse blandt 4.039 børn i 7. klasse.

Undersøgelsen viser også, at børn, der bliver udsat for vold i hjemmet, har mindre tiltro til, at de voksne derhjemme vil hjælpe dem, hvis noget går galt, og de oplever i mindre grad, at de voksne respekterer deres privatliv. 23 pct. af de børn, der har været udsat for psykisk vold fortæller, at de 'mange gange' har oplevet, at nogen fra deres familie har tjekket deres mobil, mail, computer eller taske uden at have fået lov af barnet. For børn, som ikke har været udsat for nogen form for vold, er tallet 2 pct.

UNDERSØGELSENS HOVEDRESULTATER

- Der er en signifikant sammenhæng mellem en række forhold, og hvorvidt børnene har været udsat for grov vold i hjemmet. De forhold er:
 - Alkohol- og/eller stofmisbrug i familien
 - Barnet har en diagnose (ADHD, ADD, autisme, Aspergers syndrom, OCD, Tourette)
 - Barnets etnicitet (indvandrere eller efterkommere med ikke vestlig baggrund)
 - Familiens økonomiske situation (meget færre/færre penge).
- Mere end hvert femte barn fra et hjem med alkohol- og/eller stofmisbrug er blevet slået med flad hånd inden for det seneste år. Til sammenligning gælder det for 6 pct. af børnene, der lever i en familie uden misbrug.
- 15 pct. af de børn, som har angivet, at de har en diagnose, er blevet slået med flad hånd af en voksen derhjemme. Til sammenligning gælder det 7 pct. af børnene uden en diagnose.
- 19 pct. af drengene med ikke-vestlig baggrund har været udsat for grov vold i hjemmet. For gruppen af drenge med etnisk dansk baggrund er tallet 9 pct.
- Børn, der bliver udsat for vold i hjemmet, har mindre tiltro til, at de voksne derhjemme vil hjælpe dem, hvis noget går galt; de oplever i mindre grad at kunne sige deres ærlige mening; og de voksne respekterer i lavere grad deres privatliv, sammenlignet med børn, der ikke bliver udsat for vold.

OM UNDERSØGELSEN

Analysen bygger på svar fra 4.039 børn i 7. klasse fra Børnerådets Børne- og Ungepanel. Spørgeskemaundersøgelsen blev gennemført i september 2016. 23 pct. af de børn, der har deltaget i spørgeskemaundersøgelsen, var 12 år, 71 pct. var 13 år, og 6 pct. var 14 år. Vi betegner samlet set gruppen som 12-13-årige. Undersøgelsens metoder er beskrevet bagest i notatet. Spørgeskemaundersøgelsen er en del af den landsdækkende kampagne #stopvoldmodbørn, som Børnerådet, Red Barnet, Børns Vilkår og Danmarks Radio har indgået samarbejde om. Det fælles projekt er støttet af TrykFonden. Dette notat offentliggøres i forbindelse med markeringen af 20-året for afskaffelsen af revselsesretten.

I juni 1997 blev det ulovligt for forældre i Danmark at udsætte deres børn for fysisk og psykisk vold. Revselsesretten blev ophævet, og loven blev stemt igennem med det snævrere mulige flertal. Tyve år efter påviser undersøgelse på undersøgelse alligevel, at mange børn stadig bliver udsat for vold i hjemmet (Helweg-Larsen, Schütt & Larsen, 2009; Korzen, Fisker & Oldrup, 2010; Oldrup mfl., 2016, Børnerådet, 2016a; Børnerådet, 2016b).

For ti år siden gennemførte Børnerådet en undersøgelse om opdragelse blandt 1.100 børn i 6. klasse (Børnerådet, 2007). Undersøgelsen viste, at 13 pct. af børnene blev slået derhjemme, og en tilsvarende stor andel blev truet med at blive slået. 40 pct. af børnene fortalte, at deres forældre tog hårdt fat i dem. Ti år efter viser Børnerådets nye undersøgelse, at 9 pct. af børnene i 7. klasse har været udsat for grov vold, såsom slag og spark, mens 28 pct. har været udsat for mindre grov vold, såsom rusk, skub, niven og riven i håret.

Undersøgelsen Børnerådet foretog ti år efter afskaffelsen af revselsesretten viste desværre også, at lovændringen ikke var et budskab, der var nået ud til alle børn. Næsten hvert femte barn vidste ikke, at det var ulovligt for forældre at slå deres børn (Børnerådet, 2007). Endnu ti år er gået, og Børnerådets seneste undersøgelse om vold i hjemmet viser, at 97 pct. af børnene i 7. klasse ved, at det er ulovligt,

at forældre giver deres barn en lussing (Børnerådet 2016b). Børnene er imidlertid mere usikre på love og regler, når det kommer til psykisk vold. Kun 27 pct. mener det er vold, hvis en forælder ydmyger barnet, og 7 pct. mener, at det er vold, hvis en forælder låser barnet inde. I Børnerådets seneste undersøgelse af vold i hjemmet fremgår det, at 17 pct. af børnene har været udsat for psykisk vold derhjemme inden for det seneste år, fx har børnene oplevet at blive nedgjort eller truet, eller de har overværet vold mod andre i familien (Børnerådet, 2016a).

HVORDAN REAGERER FORÆLDRE VED UENIGHED MED BARNET?

Når børn og de voksne derhjemme er uenige, kan de voksne reagere på mange forskellige måder. I undersøgelsen er børnene blevet bedt om at svare på, hvordan de voksne har reageret over for dem, når de har været uenige om noget, inden for det seneste år. 28 pct. af børnene i 7. klasse har været udsat for mindre grov vold og har oplevet, at deres forældre har skubbet og rusket dem, nevet eller revet dem i håret ved en uenighed. 9 pct. af børnene har været udsat for grov fysisk vold og har oplevet, at en voksen i hjemmet har slået eller sparket dem (Børnerådet 2016a).

Som figur 1 viser, oplever de fleste børn (96 pct.), at minimum én af de voksne i hjemmet har reage-

I stedet for at blive rigtig gal, så tal med barnet. Sig til barnet, at det, barnet gjorde, var forkert.

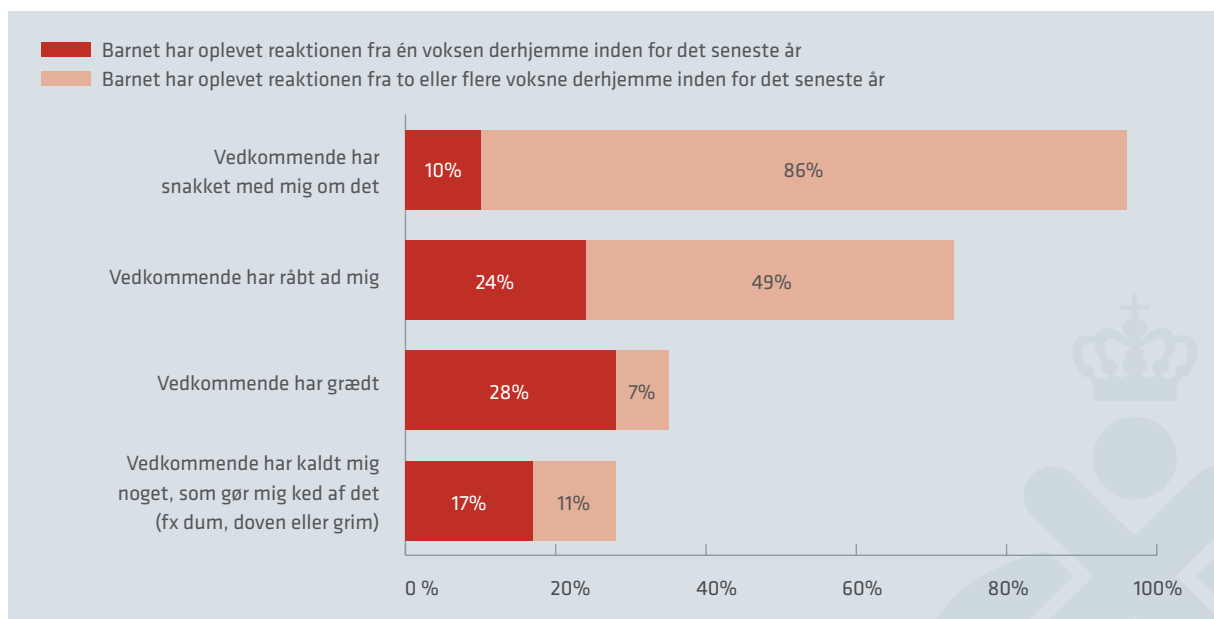
ALIYA 14 ÅR

ret ved at tale med barnet, hvis der er opstået en uenighed. Heraf har 86 pct. oplevet denne reaktion fra to eller flere voksne derhjemme. Børnene svarer, at deres mor (95 pct.) lidt oftere end deres far (90 pct.) reagerer ved at snakke med dem. For de børn, som bor i brudte familier, svarer henholdsvis 69 pct. og 67 pct. af børnene, at deres mors og fars partner snakker med dem ved en uenighed. Børnenes besvarelser viser imidlertid også, at selvom der bliver talt i hjemmet ved uenighed, udelukker det ikke, at de voksne også reagerer med vold. Blandt de børn, som har angivet, at både mor og far mange gange inden for det seneste år har reageret ved at tale med dem ved en uenighed, er der stadig 4 pct., som også har været udsat for grov fysisk vold som slag eller spark.

Da vi taler med Aliya og Firas om, hvad god opdragelse er, siger Aliya på 14 år: "Ikke skælde ud. Jo nogle gange, men hellere tale ud fremfor at råbe ad sit barn." Firas på 15 år supplerer: "I stedet for at blive rigtig gal, så tal med barnet. Sig til barnet, at det, barnet gjorde, var forkert. At man skal lære af sine fejl sige undskyld til personen. Så kan barnet også lære noget af det, så barnet måske bliver mere tålmodig og kan lære at styre sit temperament."

I mange hjem reagerer de voksne også ved at råbe ad barnet. Som det fremgår af figur 1, fortæller 73 pct. af børnene, at minimum én forælder har reageret ved at råbe ad barnet i forbindelse med en uenighed. Denne reaktion oplever børnene oftere fra deres mor (65 pct.) end fra deres far (57 pct.).

FIGUR 1: LIDT MERE END HVERT FJERDE BARN HAR OPLEVET AT BLIVE KALDT NOGET, SOM GØR DEM KEDE AF DET

Antal svar: 3.949. Børnene har angivet reaktioner for både forældre og forældres eventuelle partnere. 614 børn har angivet, at deres mor bor sammen med en kæreste/ægtefælle, 547 børn har angivet, at deres far bor sammen med en kæreste/ægtefælle. Spørgsmål: Tænk på det seneste år. Har du oplevet, at din [mor, far, mors kæreste/ægtefælle, fars kæreste/ægtefælle] har gjort følgende, når I var uenige?: [Hun/han har snakket med mig, Hun/han har råbt ad mig, Hun/han har grædt, Hun/han har kaldt mig noget, som gør mig ked af det (fx dum, doven, grim)].

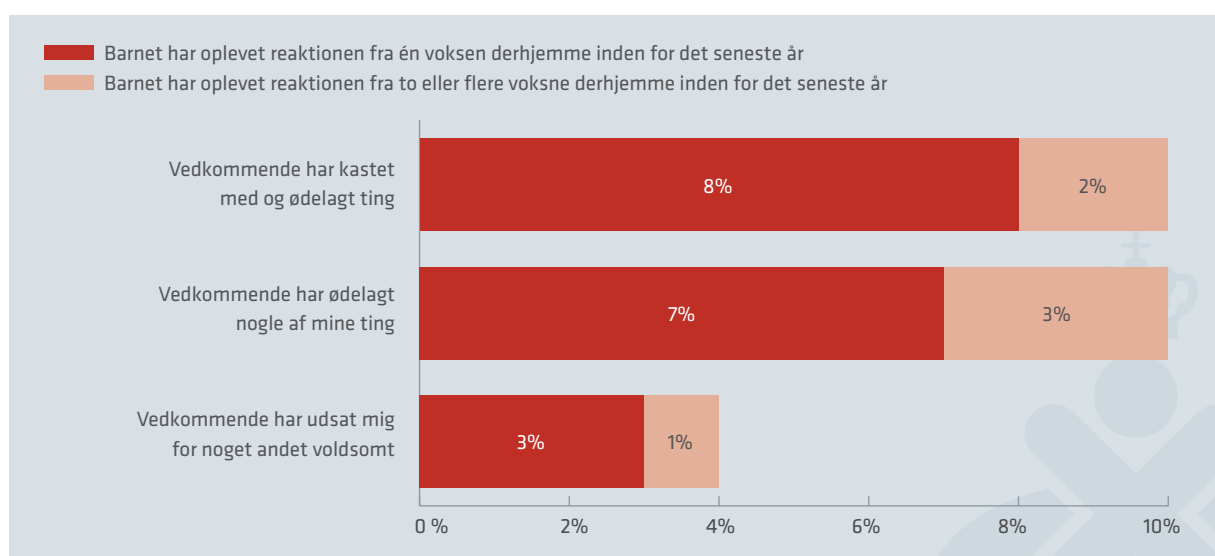
Lidt mere end hvert fjerde barn har oplevet at blive kaldt noget, som gør dem kede af det i forbindelse med en uenighed med en voksen i hjemmet. Flere børn har oplevet denne reaktion fra mor (21 pct.) sammenlignet med far (17 pct.) Hvad angår forældres partnere, så har 16 pct. oplevet at blive kaldt noget grimt af mors partner, mens 10 pct. af børnene har oplevet den reaktion fra deres fars partner. Som Ester på 13 år understreger, er det vigtigt, at der er en tydelig skillelinje mellem at kalde hinanden grimme ting for sjov og for alvor: "Det er jo nok én af de ting, jeg tror, der sker flest steder, at man sådan bliver kaldt et eller andet i sjov, hvor man så tænker 'ej mener hun det virkelig?' eller 'kan det passe? Kan hun faktisk ikke lide mig?' og 'var det en fejl, jeg blev født?' og sådan."

Mange børn oplever ikke kun, at forældrene reagerer verbalt, men også fysisk. En undersøgelse fra Børne-

rådet viste sidste år, at mere end hvert fjerde barn har oplevet, at en voksen i hjemmet inden for det seneste år har reageret med fysisk vold ved en uenighed med barnet. Fx har 16 pct. af børnene oplevet at blive nevet, og 7 pct. er blevet slået med flad hånd, når de har haft en konflikt med en voksen i hjemmet (Børnerådet, 2016a).

Hvert 10. barn har været udsat for, at en af de voksne derhjemme har kastet med og ødelagt ting, når de har haft en uenighed. Og som det også fremgår af figur 2, så har 10 pct. oplevet, at en eller flere af de voksne derhjemme har ødelagt nogle af barnets ting i forbindelse med en uenighed. Børnene svarer, at de oftere oplever denne reaktion fra deres mor end fra andre voksne i hjemmet. En mulig forklaring på den forskel kan være, at mor sammenlignet med far tilbringer mere tid sammen med barnet og tager større del i opdragelsen af barnet (Bonke mfl., 2016) og

FIGUR 2: HVERT TIENDE BARN OPLEVER, AT EN VOKSEN KASTER MED OG ØDELÆGGER TING VED UENIGHED MED BARNET

Antal svar: 3.949. Børnene har angivet reaktioner for både forældre og forældres eventuelle partnere. 614 børn har angivet, at deres mor bor sammen med en kæreste/ægtefælle, 547 børn har angivet, at deres far bor sammen med en kæreste/ægtefælle. Spørgsmål: Tænk på det seneste år. Har du oplevet, at din [mor, far, mors kæreste/ægtefælle, fars kæreste/ægtefælle] har gjort følgende, når I var uenige?: [Hun/han har kastet med og ødelagt ting, Hun/han har ødelagt nogle af mine ting, Hun/han udsat mig for noget andet voldsomt].

derfor også oftere kan komme i konflikt med barnet. Som det også fremgår af figur 2, har 4 pct. af børnene svaret, at de er blevet udsat for noget andet voldsomt end de svarmuligheder, der har været angivet i spørgeskemaet, fx rusk, niven, riven i håret, slag og spark. Nogle af børnene har i deres besvarelser beskrevet, hvad denne 'andet'-kategori dækker over. Fx beskriver en pige, at hun og hendes bror er blevet holdt under en iskold bruser, når de ikke lyttede til deres mor, mens en anden pige beskriver, hvordan hendes far flere gange sætter farten op og bremser hårdt op, så hun ryger op i forruden og slår sig, når de kører bil. Vi ved fra samtaler på Børns Vilkår Børnetelefon, at andre børn oplever lignende voldsomme handlinger (TrygFonden og Børns Vilkår, 2016).

NOGLE GRUPPER AF BØRN ER I STØRRE OMFANG UDSAT FOR VOLD

I undersøgelsen har børnene svaret på en række spørgsmål om deres familie, fx hvorvidt forældrene er i arbejde, hvordan familiens økonomi er sammenlignet med andre familier, og hvorvidt barnet har oplevet, at de voksne i hjemmet har drukket for meget alkohol eller er afhængige af stoffer. Børnerådet har tidligere påvist forskellige sammenhænge mellem en del af disse familiekaraktistika, og hvorvidt barnet har været udsat for vold (Børnerådet 2016a). Fx viste undersøgelsen fra 2016, at børn, der vurderer, at deres familie har ligeså mange penge som andre familier, i mindre grad udsættes for vold sammenlignet med børn fra familier, som har enten flere eller færre penge end de fleste andre familier. I dette analysenotat er sammenhænge blevet undersøgt yderligere for at forstå, hvilke af disse familiekaraktistika, som har betydning for, om vold i hjemmet finder sted. Ved en dybdegående analyse, en multipel regressionsanalyse, har vi belyst, om forskellige karakteristika ved barnet og dets familie indvirker på, om der findes vold i hjemmet, samtidig med at der tages højde for de resterende karakteristika. I tabel 1 ses de forhold hos barnet og familien, hvor der er en signifikant sammenhæng med, om barnet bliver udsat for henholdsvis grov fysisk vold og psykisk vold, når alle andre forhold er holdt konstante.

Det betyder, at selvom man tager højde for andre forhold, såsom familiens økonomiske status, etniske oprindelse mv., så er der flere børn, som bliver udsat for vold i de hjem, hvor et af forholdene i tabel 1 er tilstede. I tabel 3 i metodeafsnittet bagerst er det uddybet, hvilke parametre der er medtaget i regressionsanalysen, og hvorvidt der findes en signifikant sammenhæng mellem parameteret og vold i hjemmet, når alle andre parametre holdes konstante.

TABEL 1: FORHOLD, SOM HAR SÆRLIG BETYDNING FOR, OM BØRN BLIVER UDSAT FOR VOLD I HJEMMET

Grov fysisk vold	<ul style="list-style-type: none"> • Alkohol- og/eller stofmisbrug i familien • Barnet har en diagnose (ADHD, ADD, autisme, Aspergers syndrom, OCD, Tourette) • Barnets etnicitet (indvandrere eller efterkommere med ikke-vestlig baggrund) • Familiens økonomiske situation (meget færre/færre penge).
Psykisk vold	<ul style="list-style-type: none"> • Alkohol- og/eller stofmisbrug i familien • Barnet har en diagnose (ADHD, ADD, autisme, Aspergers syndrom, OCD, Tourette) • Familietype (brudt familie) • Familiens økonomiske situation (meget færre/færre penge) • Barnets etnicitet (indvandrere eller efterkommere med vestlig baggrund) • Forældrenes beskæftigelsesstatus (ingen forældre i arbejde).

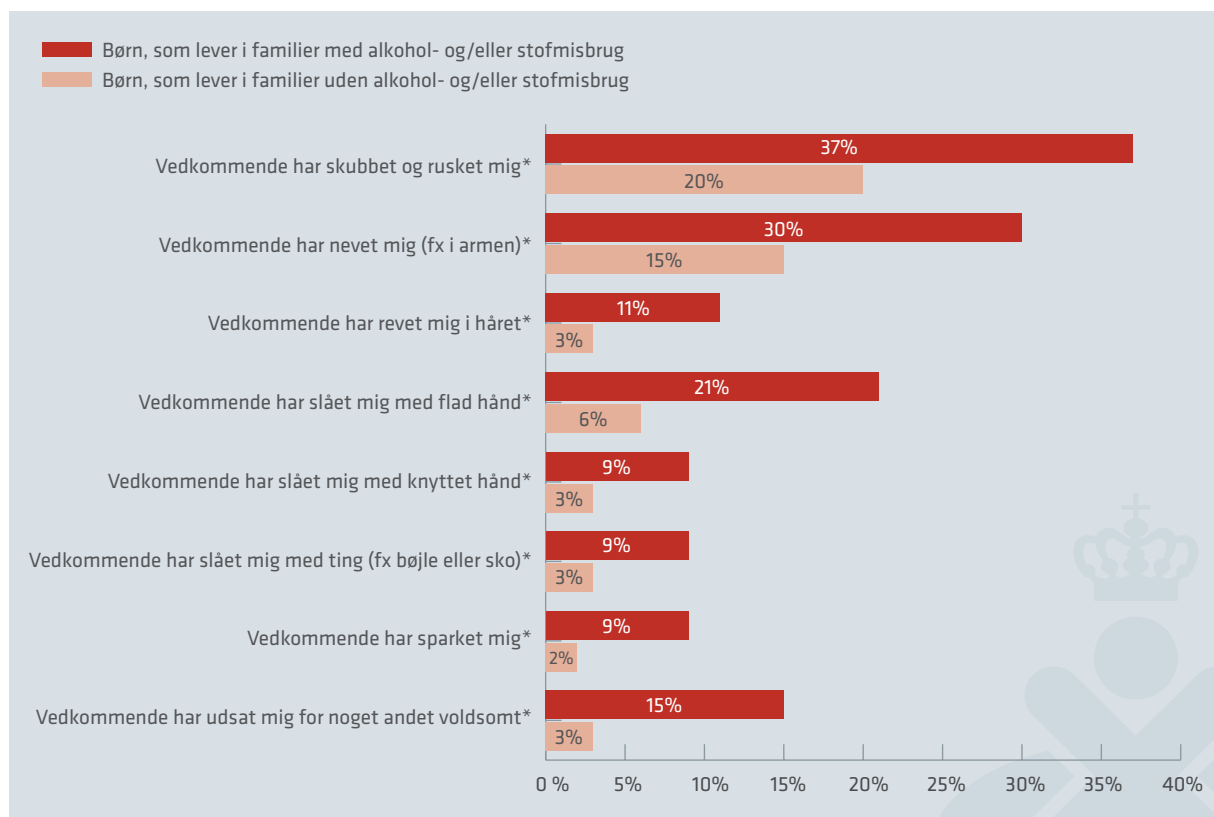
Vi vil i det følgende dykke ned i tre af de karakteristika, som regressionsanalysen viser har en signifikant sammenhæng med, hvorvidt der forekommer vold i hjemmet; alkohol og/eller stofmisbrug i hjemmet, hvorvidt barnet har en diagnose og barnets etniske oprindelse. For en uddybning af de øvrige signifikante sammenhænge henviser vi til Børnerådets analysenotat *Fysisk og psykisk vold er stadig en del af mange børns hverdag* (Børnerådet, 2016a).

ALKOHOL- OG/ELLER STOFMISBRUG I HJEMMET

I regressionsanalysen ses en signifikant sammenhæng mellem forældrenes misbrug af alkohol og/eller stoffer, og hvorvidt barnet udsættes for grov fysisk vold i familien. Det betyder, at selvom man tager højde for andre forhold, såsom familiens økonomiske status, etniske oprindelse mv., så er der flere børn, som bliver udsat for vold i hjem, hvor forældrene har et alkohol- og stofmisbrug, sammenlignet med hjem uden misbrug.

Ser vi nærmere på, hvilke reaktioner børn, der lever i hjem med alkohol- og/eller stofmisbrug, oplever fra de voksne, viser figur 3, at børnene både bliver udsat for mindre grove former for vold, fx at blive rusket og nevet, men også for grov vold som slag og spark. Mere end hvert femte barn fra en misbrugsfamilie er blevet slået med flad hånd inden for det seneste år, og næsten hvert tiende barn er blevet slået med knyttet hånd eller med ting som bøjler eller sko.

FIGUR 3: FLERE BØRN, SOM LEVER I HJEM MED ALKOHOL- OG/ELLER STOFMISBRUG, UDSÆTTES FOR VOLDELIGE REAKTIONER

Antal svar: 3.939: Børn, som lever i en familier med alkohol- og/eller stofmisbrug: 206; børn, som lever i familier uden alkohol eller stofmisbrug: 3.733.

Figuren illustrerer et kryds mellem besvarelserne på de forskellige former for vold (jf. boks 1) og spørgsmålene om misbrug: *Tænk på, det seneste år. Har du oplevet, at din [mor/far] har drukket/drikker for meget alkohol?* og *Tænk på, det seneste år. Har din [mor/far] eller har hun/han haft et misbrug af stoffer?*

* Indikerer, at der er statistisk signifikant forskel mellem de to børnegrupper.

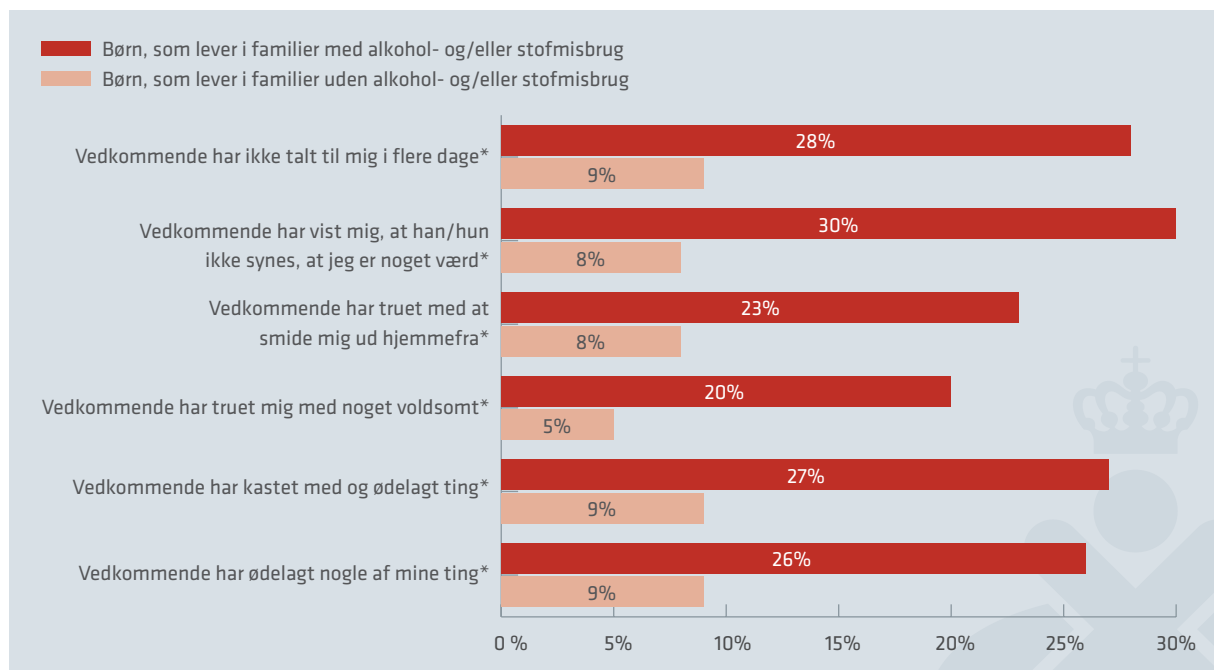
Mikkel på 13 år fortæller, hvordan hans fars alkoholmisbrug gik ud over Mikkel og hans lillebror: "Nu drikker han ikke mere, så han kan meget mere styre sit temperament end før. Før skulle der ikke særlig meget til, før han tændte fuldstændig af og så, ja bagefter, så låste han sig for eksempel inde i sit køkken."

Tidligere undersøgelser viser, at børn, der vokser op i hjem, hvor den ene eller begge forældre har et alkoholmisbrug, oftere udsættes for psykisk vold, fx i form af ydmygelser, verbale krænkelser eller trusler om fysisk vold fra forældrene (TUBA, 2017; Stout & Mintz, 1996). Børnerådets analyse viser også en

sammenhæng mellem alkohol- og/eller stofmisbrug og psykisk vold i hjemmet, og sammenhængen er endnu stærkere end mellem misbrug og fysisk vold (se tabel 3 i metodeafsnittet).

Dykker man ned i nogle af de reaktioner fra forældre, som kan betegnes som psykisk vold, hvis det sker gentagne gange, viser figur 4, at børn i familier med alkohol- og/eller stofmisbrug er langt mere udsatte for disse reaktioner end andre børn. Hvert femte barn er blevet truet med noget voldsomt, og næsten hvert tredje barn har oplevet, at en voksen har reageret på en uenighed ved at lade barnet forstå, at den voksne ikke synes, at barnet er noget værd.

FIGUR 4: MERE END HVERT FJERDE BARN I FAMILIER MED ALKOHOL- OG/ELLER STOFMISBRUG UDELUKkes MED TAVSHED

Antal svar: 3.939: Børn, som lever i en familier med alkohol- og/eller stofmisbrug: 206; børn, som lever i familier uden alkohol eller stofmisbrug: 3733.

Figuren illustrerer et kryds mellem besvarelserne på de forskellige former for vold (jf. boks 1) og spørgsmålene om misbrug: *Tænk på, det seneste år. Har du oplevet, at din [mor/far] har drukket/drikker for meget alkohol?* og *Tænk på, det seneste år. Har din [mor/far] eller har hun/han haft et misbrug af stoffer?*

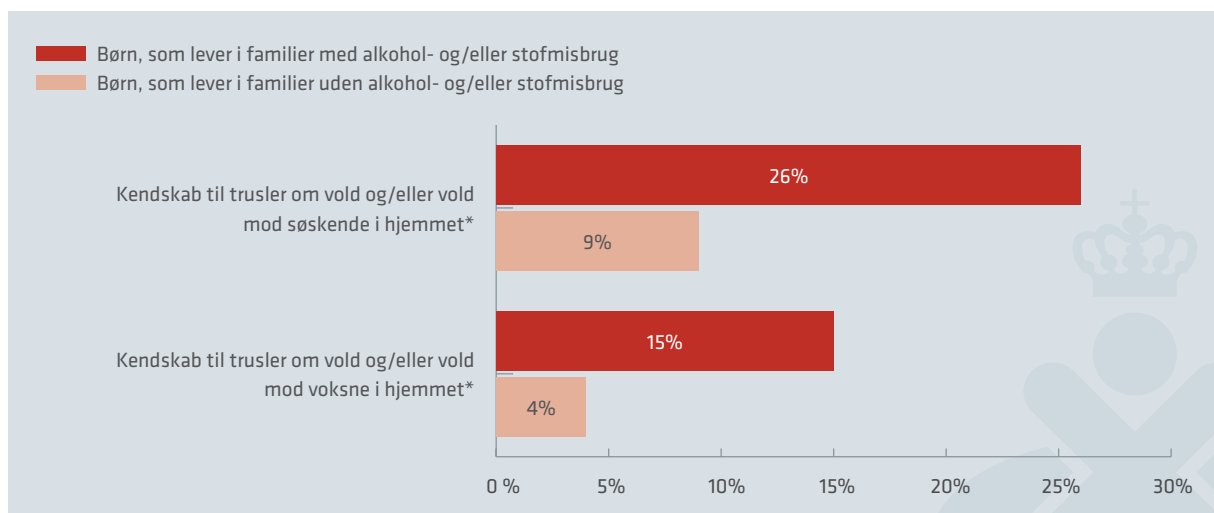
* Indikerer, at der er statistisk signifikant forskel mellem de to børnegrupper.

Når et barn har kendskab til eller overværer, at andre familiemedlemmer udsættes for vold, kan barnet ligeledes betegnes som et offer for vold (Leth & Wolff, 2006). Flere undersøgelser har vist, at det har alvorlige, negative konsekvenser for børn at være vidne til vold i hjemmet. Senest har SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd fremlagt, at det også har samfundsmæssige konsekvenser, når et barn vokser op i en voldsramt familie. Fx trives barnet dårligere somatisk og psykisk og har dårligere skolepræstationer (Lyk-Jensen, Bøg & Lindberg,

2017). Denne analyse viser, at mere end hvert fjerde barn, som lever i en misbrugsfamilie, har kendskab til, at søskende er blevet truet med eller udsat for vold af de voksne i hjemmet. For børn, som ikke lever i misbrugsfamilier, er tallet 9 pct. Også i forhold til at have kendskab til vold eller trusler mellem mor, far, stedmor eller stedfar er børn fra misbrugsfamilier overrepræsenterede. Her har 15 pct. kendskab til trusler eller vold mellem de voksne i hjemmet, mens det for andre børn er 4 pct.

” Nu drikker han ikke mere, så han kan meget mere styre sit temperament end før. / MIKKEL 13 ÅR

FIGUR 5: FLERE BØRN I MISBRUGSFAMILIER HAR KENDSKAB TIL, AT FAMILIEMEDLEMMER TRUES OG/ ELLER UDSÆTTES FOR VOLD I HJEMMET

Antal svar: 3.963: Børn, som lever i en familier med alkohol- og/eller stofmisbrug: 210; børn, som lever i familier uden alkohol eller stofmisbrug: 3.753.

Figuren illustrerer et kryds mellem spørgsmålene: *Er din [mor, far, mors kæreste/ægtefælle, fars kæreste/ægtefælle, søskende/halvsøskende/papsøskende] blevet udsat for vold derhjemme? (fx blevet rusket, slået eller sparket)* og *Er din [mor, far, mors kæreste/ægtefælle, fars kæreste/ægtefælle, søskende/halvsøskende/papsøskende] blevet truet med vold eller ydmyget derhjemme?* samt spørgsmålene om misbrug: *Tænk på, det seneste år. Har du oplevet, at din [mor/far] har drukket/drikker for meget alkohol?* og *Tænk på, det seneste år. Har din [mor/far] eller har hun/han haft et misbrug af stoffer?*

* Indikerer, at der er statistisk signifikant forskel mellem de to børnegrupper.

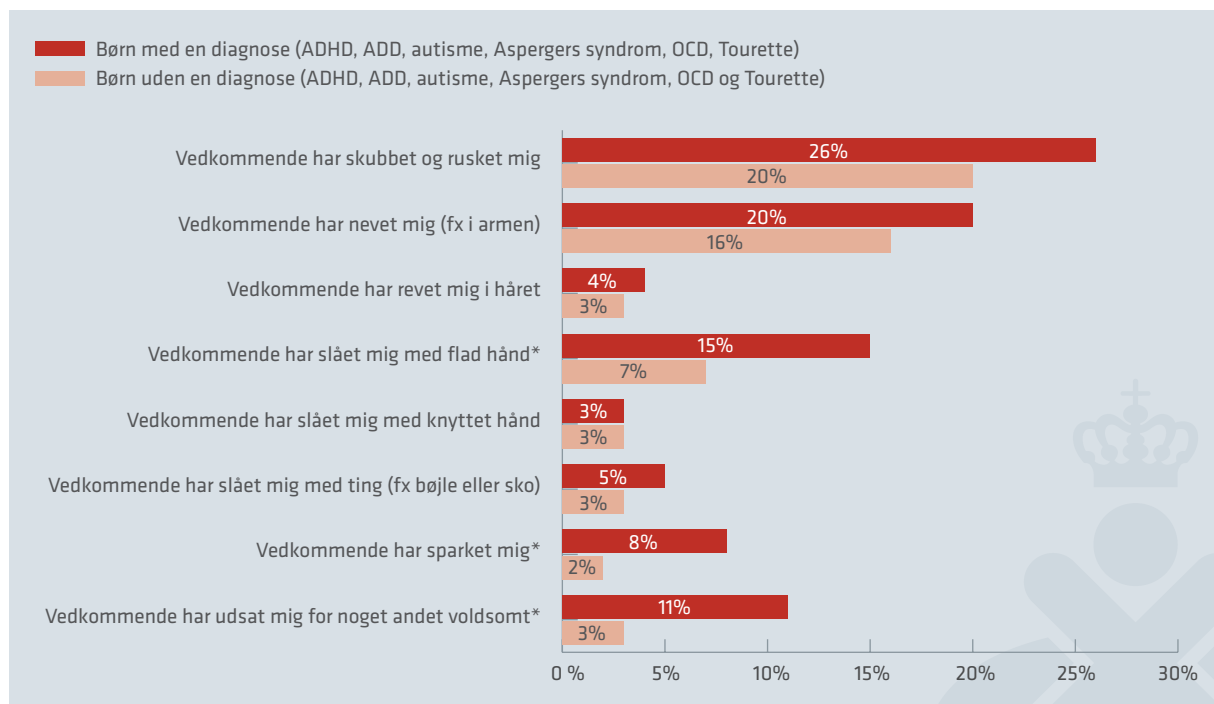
FLERE BØRN MED EN DIAGNOSE BLIVER UDSAT FOR VOLD

Børnerådets analyse fra 2016 viste, at børn, der har ADHD (Attention Deficit/Hyperactivity Disorder), ADD (Attention Deficit Disorder), Aspergers syndrom, autisme, OCD (Obsessive Compulsive Disorder) eller Tourette, oftere bliver udsat for grov vold (19 pct.) og psykisk vold (28 pct.) sammenlignet med børn, der ikke har en af disse diagnoser. Blandt børn, der ikke har en diagnose, bliver 9 pct. udsat for grov vold og 17 pct. for psykisk vold (Børnerådet, 2016a). Når vi gennem regressionsanalysen tager højde for påvirkning fra andre faktorer, såsom forældrenes beskæftigelsesstatus, barnets etnicitet mv., fremstår sammenhængen mellem barnets diagnose og forekomsten af grov fysisk vold og psykisk vold stadig tydeligt (se tabel 3 i metodeafsnittet).

Et svensk studie, som bygger på rapporteringer fra både forældre og børn, viste i 2011, at børn med psykiske funktionsnedsættelser, såsom ADHD og ADD, har større risiko for at blive udsat for fysisk vold sammenlignet med andre børn. Studiet viste endvidere, at der fandtes en stærk sammenhæng mellem forældrenes trætheds- og stressniveau og fysisk vold mod barnet (Janson, Jernbro & Långberg, 2011).

Denne analyse viser ligeledes, at de børn, der har angivet, at de har en funktionsnedsættelse, oftere end deres jævnaldrende bliver udsat for grov vold. 15 pct. af de børn, som har ADHD, autisme, Aspergers syndrom mv., har været udsat for, at en af de voksne i hjemmet har slået dem med flad hånd, mens det tilsvarende tal for børn uden diagnose er 7 pct. 8 pct. har oplevet at blive sparket, og hele 11 pct. har angivet

FIGUR 6: FLERE BØRN MED DIAGNOSER OPLEVER VOLD I HJEMMET

Antal svar: 3.949. Børn, som har diagnosen ADHD, ADD, autisme, Aspergers syndrom, OCD eller Tourette: 100; børn, som ikke har en af disse diagnoser: 3.849.

Figuren illustrerer et kryds mellem besvarelserne på de forskellige former for vold (jf. boks 1) og spørgsmålet: *Har du en diagnose? Det kan fx være ADHD, autisme, angst eller andet.* Følgende diagnoser er medtaget: ADHD, ADD, autisme, Aspergers syndrom, OCD, Tourette.

* Indikerer, at der er statistisk signifikant forskel mellem de to børnegrupper.

vet, at de er blevet udsat for noget andet voldsomt sammenlignet med 3 pct. af de børn, som ikke har en diagnose.

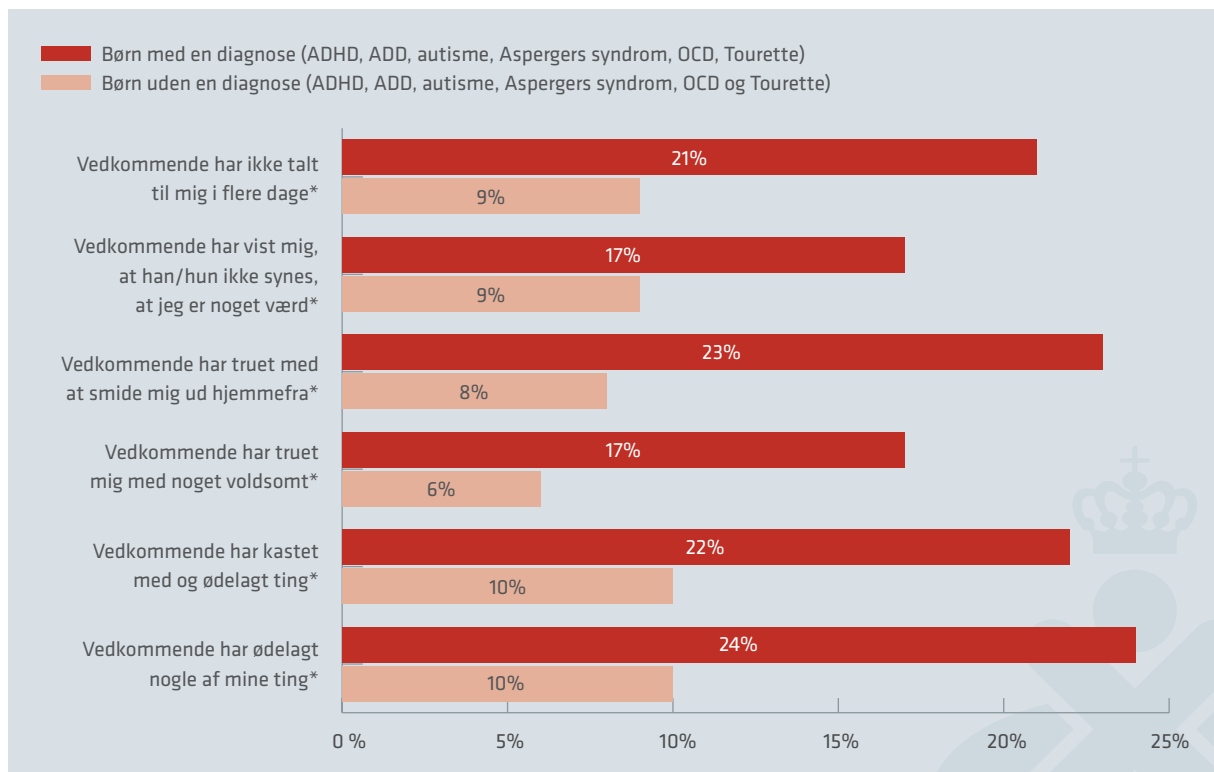
Analysen viser også, at markant flere børn med psykiske funktionsnedsættelser, såsom ADHD, Aspergers syndrom mv., har oplevet reaktioner, som fx at blive truet eller udelukket med tavshed.

SAMMENHÆNGE MELLEM ETNISK OPRINDELSE OG VOLD

Børnerådets seneste analyse viste, at børn med

anden etnisk baggrund end dansk oftere end etnisk danske børn bliver udsat for grov fysisk vold. Mens 15 pct. af børnene med anden etnisk baggrund end dansk har været udsat for grov fysisk vold, gør det samme sig gældende for 9 pct. af børnene med etnisk dansk baggrund (Børnerådet, 2016). I dette analysenotat undersøger vi denne forskel nærmere og kigger på, om der foruden forskellen mellem etnisk danske børn og børn med anden etnisk baggrund end dansk, også er forskelle inden for gruppen af børn med anden etnisk baggrund end dansk. I analysen har vi derfor opdelt gruppen af børn med

FIGUR 7: KNAPE HVERT FJERDE BARN MED EN DIAGNOSE ER BLEVET TRUET MED AT BLIVE SMIDT UD HJEMMEFRA

Antal svar: 3.949. Børn, som har diagnosen ADHD, ADD, autisme, Aspergers syndrom, OCD eller Tourette: 100; børn, som ikke har en af disse diagnoser: 3.849.

Figuren illustrerer et kryds mellem besvarelserne på de forskellige former for vold (jf. boks 1) og spørgsmålet: *Har du en diagnose?* Det kan fx være ADHD, autisme, angst eller andet. Følgende diagnoser er medtaget: ADHD, ADD, autisme, Aspergers syndrom, OCD, Tourette.

* Indikerer, at der er statistisk signifikant forskel mellem de to børnegrupper.

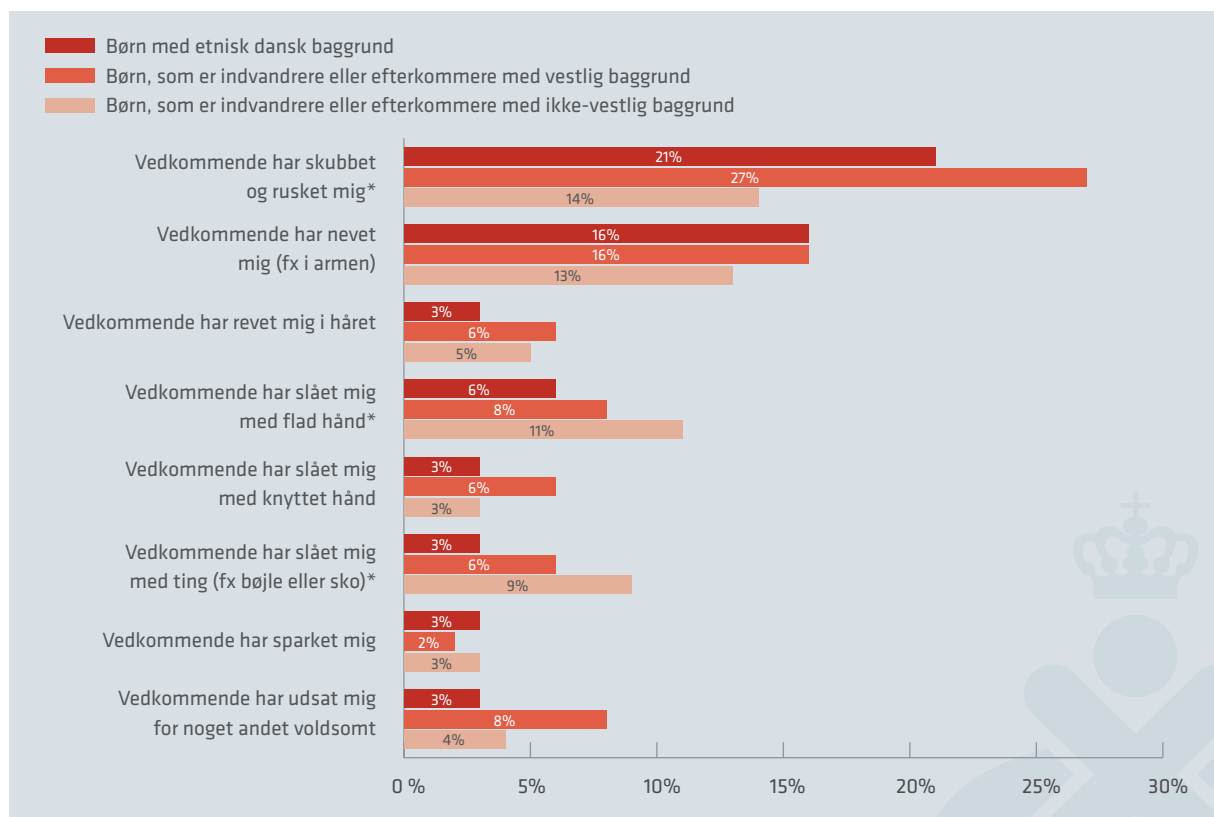
anden etnisk baggrund efter, om de er indvandrere og efterkommer fra et vestligt eller et ikke-vestligt land. I det få børn i undersøgelsen er indvandrere eller efterkommere med vestlig baggrund, er der en vis usikkerhed forbundet med disse tal.

Som figur 8 viser, er det forskelligt, hvilke typer fysisk vold børn oplever, alt efter deres oprindelsesland. Den største procentvise forskel mellem børn med vestlig og børn med ikke-vestlig indvandrer- og efterkommerbaggrund er i forhold til at blive skubbet

og rusket. Mens mere end hvert fjerde barn med vestlig indvandrerbaggrund har oplevet at blive skubbet og rusket, gælder det for 14 pct. af børnene med ikke-vestlig indvandrerbaggrund. De to former for vold, som flere børn med ikke-vestlig indvandrerbaggrund end andre børn oplever, er at blive slået med flad hånd (11 pct.) og at blive slået med ting (9 pct.).

Mariam på 13 år tror ikke, forskellene kun handler om, hvor man kommer fra, men også om hvordan den enkelte familie vælger at opdrage: "Det er for-

FIGUR 8: DER ER FORSKEL PÅ, HVILKE TYPER FYSISK VOLD BØRN BLIVER UDSAT FOR, ALT EFTER DERES OPRINDELSESLAND

Antal svar: 3.943. Etnisk dansk baggrund: 3.575; indvandrere og efterkommer med vestlig baggrund: 49; indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig baggrund: 319.

Figuren illustrerer et kryds mellem besvarelserne på de forskellige former for vold (jf. boks 1) og spørgsmålet: *I hvilket land er [du/din mor/din far] født?*

* Indikerer, at der er statistisk signifikant forskel mellem de tre børnegrupper.

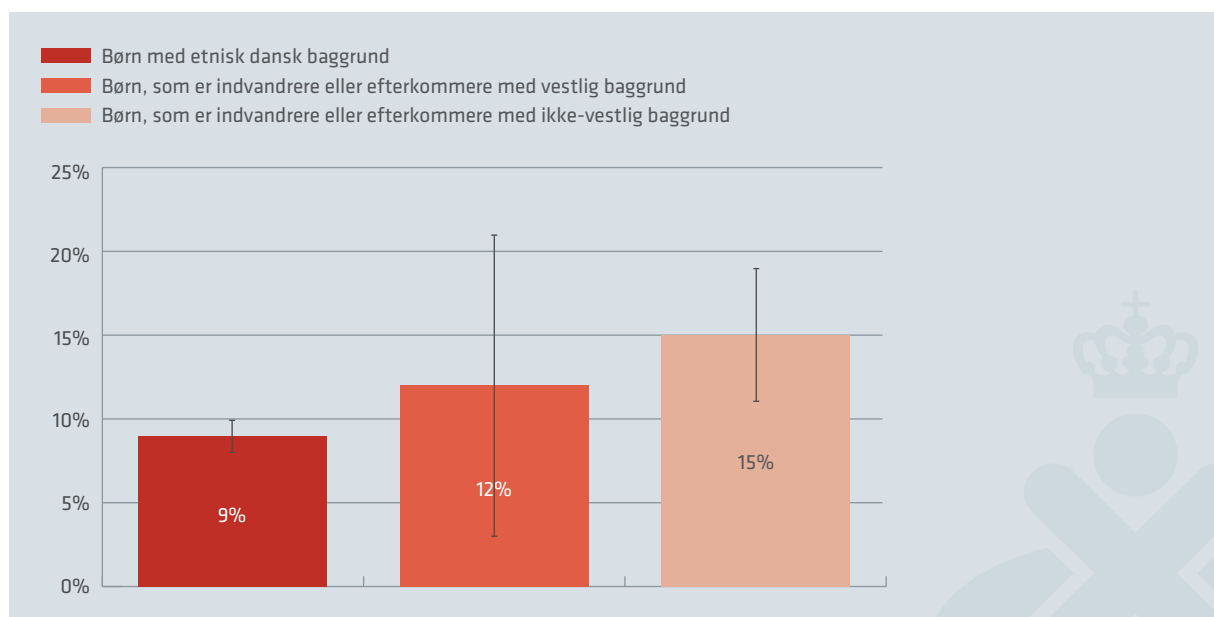
skelligt fra familie til familie. Der er mange muslimske familier, hvor man bliver opdraget forskelligt." Da hun bliver spurgt, om det betyder noget, hvilket land forældrene kommer fra, svarer Mariam: "Jeg tror mere, det handler om, hvad forældrene selv er blevet opdraget med." Hakam på 15 år er enig: "Jeg tror, at du slår dine egne børn, hvis du selv er blevet slået. Det bliver arvet."

Figur 9 viser, at flere børn med anden etnisk baggrund end dansk har været udsat for grov vold i hjemmet. 9 pct. af børnene med etnisk dansk baggrund har været udsat for grov vold i hjemmet, mens det gælder for 15 pct. af børnene, som er indvandrere eller efterkommere med ikke-vestlig baggrund. De lodrette linjer i figuren viser usikkerheden – konfidensintervallet – i forhold til den statistiske

sandsynlighed. Af linjerne kan vi se, at den største usikkerhed er i forhold til børn med vestlig indvandringsbaggrund, hvilket skyldes, at der er forholdsvis få børn med denne baggrund med i undersøgelsen. På trods af usikkerheden kan vi med 95 pct. sandsynlighed sige, at mellem 8 og 10 pct. etnisk danske børn i 7. klasse på landsplan bliver udsat for grov vold. For børn med ikke-vestlig indvandrer- eller efterkommerbaggrund er tallet mellem 11 og 19 pct. Dette betyder, at flere børn med ikke-vestlig indvandrer- og efterkommerbaggrund på landsplan udsættes for grov vold sammenlignet med etnisk danske børn.

Analysen viser endvidere, at der er sammenhæng mellem børnenes etniske oprindelse, og hvorvidt børnene har været udsat for grov vold i hjemmet, når

FIGUR 9: FLERE BØRN MED IKKE-VESTLIG INDVANDRER- OG EFTERKOMMERBAGGRUND UDSÆTTES FOR GROV VOLD

Antal svar: 3.966. Etnisk dansk baggrund: 3.597; indvandrere og efterkommer med vestlig baggrund: 50; indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig baggrund: 319.

Spørgsmål: Tænk på det seneste år. Har du oplevet, at din [mor, far, mors kæreste/ægtefælle, fars kæreste/ægtefælle] har gjort følgende, når I var uenige?: [Hun/han har slået mig med flad hånd, Hun/han har slået mig med knyttet hånd, Hun/han har slået mig med en ting (fx bøjle, sko), Hun/han har sparket mig].

der tages højde for de andre medtagne forhold (se tabel 3 i metodeafsnittet). Sammenhængen viser, at flere børn med ikke-vestlig baggrund udsættes for grov vold.

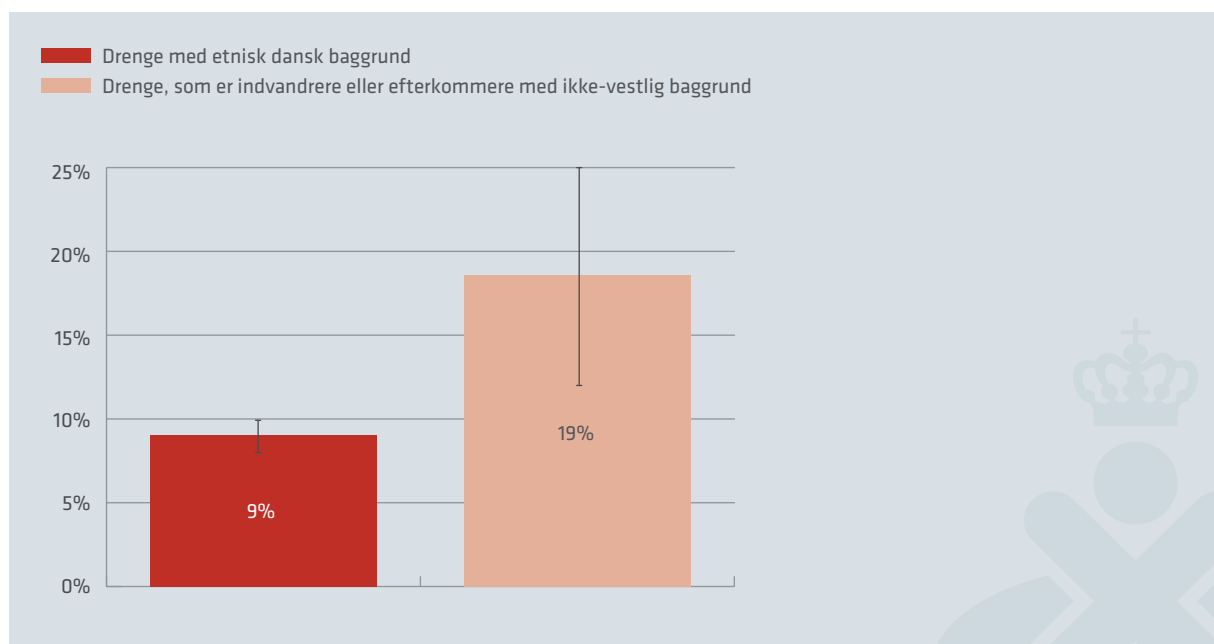
Khaled på 13 år og Hakam på 15 er ikke overraskede over, at der er forskel på, at børn med ikke-vestlig baggrund oftere end andre børn oplever fysisk vold: "Det er, fordi forældrene har oplevet det, da de var små. Så det er en tradition," siger Khaled. Og Hakam bemærker: "Ja, og de tror, at det er en meget effektiv måde at opdrage på." Esra på 14 år mener, det har betydning, om forældrene er opvokset i et land, hvor det er lovligt at slå: "Jeg tror, det har noget at gøre med, at en familie med anden etnisk baggrund, i deres hjemland bliver man straffet, hvis man har lavet noget forkert. Der er det normalt at slå," siger Esra.

DRENGE MED IKKE-VESTLIG BAGGRUND ER SÆRLIGT UDSATTE

Det er ikke kun børnenes etniske baggrund, der spiller en rolle i forhold til deres erfaringer med vold. Figur 10 viser, at 19 pct. af drengene med ikke-vestlig indvandringsbaggrund bliver udsat for vold, mens det samme gælder for 9 pct. af de etnisk danske drenge. Blandt piger er forskellen 9 og 11 pct. Figuren viser også, at selvom vi tager højde for den statistiske usikkerhed, vil der stadig være en statistisk signifikant forskel mellem de to drengegrupper.

Da vi taler med Aref og Farah på 15 og 14 år om forældres reaktioner, hvis en dreng gør noget, han ikke må, og en pige gør noget, hun ikke må, mener de, der er forskel på forældrenes reaktioner. Farah siger: "Jeg tror ikke, de ville skælde en pige ud. Jeg tror, de ville

FIGUR 10: FLERE DRENGE MED IKKE-VESTLIG INDVANDRINGSBAGGRUND UDSÆTTES FOR VOLD END ANDRE BØRN

Antal svar: 1.979. Etnisk dansk baggrund: drenge: 1.819; indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig baggrund: drenge: 160.
Spørgsmål: Tænk på det seneste år. Har du oplevet, at din [mor, far, mors kæreste/ægtefælle, fars kæreste/ægtefælle] har gjort følgende, når I var uenige?: [Hun/han har slået mig med flad hånd, Hun/han har slået mig med knyttet hånd, Hun/han har slået mig med en ting (fx bøjle, sko), Hun/han har sparket mig].

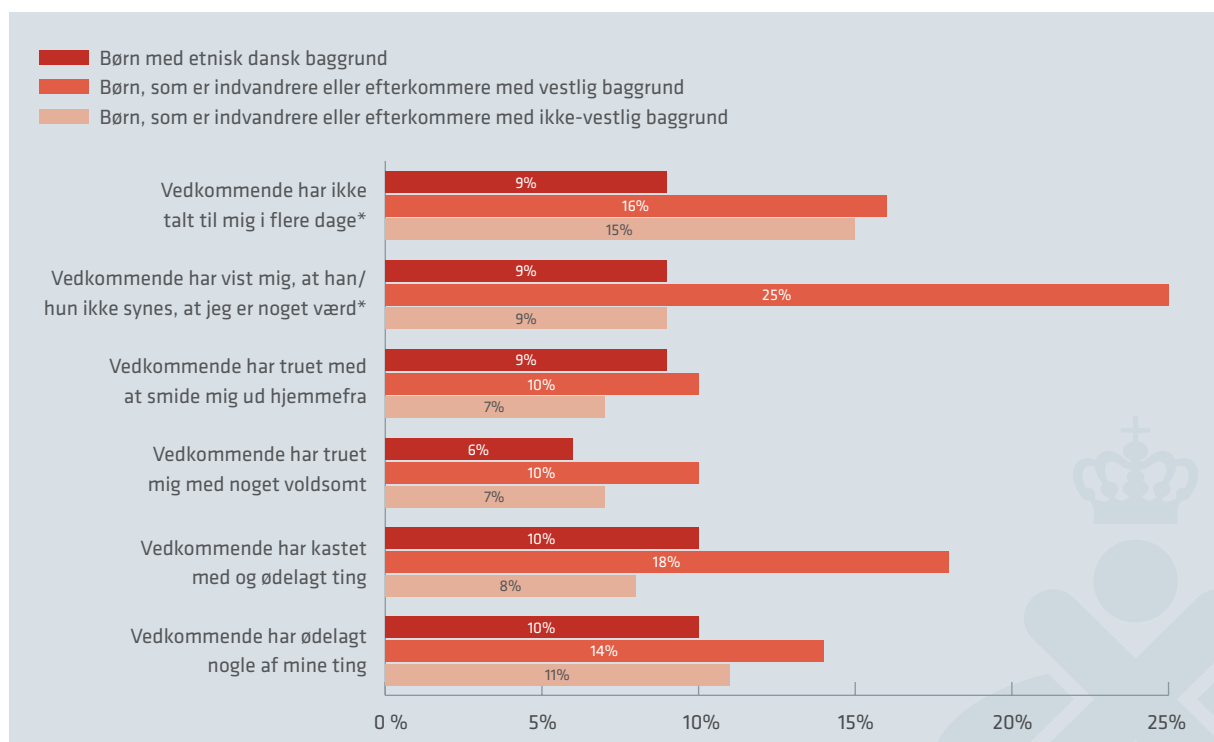
skælde en dreng ud og så blive skuffet over pigen. Sådant ikke tale til hende. Sådant ordentligt ked af det." Aref supplerer og siger: "I vores familie slår vi ikke."

PSYKISK VOLD I FAMILIER MED VESTLIG INDVANDRER- ELLER EFTERKOMMERBAGGRUND

Psykisk vold mod et barn kan have langvarige konsekvenser for barnet (Leth & Wolff, 2006). Denne undersøgelse i Børnerådets Børne- og Ungepanel afdækker ligeledes børnenes oplevelser og erfaringer med psykisk vold, og som figur 11 viser, oplever børn med vestlig indvandrer- eller efterkommerbaggrund

oftere end andre børn forskellige former for psykisk vold. Mens 9 pct. af børn med etnisk dansk baggrund og ikke-vestlig baggrund har oplevet, at en voksen viser dem, at de ikke er noget værd, gælder det samme for hvert fjerde barn med vestlig indvandrer- eller efterkommerbaggrund. Kun oplevelsen af ikke at blive talt til i flere dage oplever børn med ikke-vestlig baggrund lige så ofte som børn med vestlig indvandrer- og efterkommerbaggrund. Tallene i figur 11 skal læses med en vis forsigtighed, da gruppen af børn med vestlig indvandrer- og efterkommerbaggrund er forholdsvis lille.

FIGUR 11: FLERE BØRN MED VESTLIG INDVANDRER- ELLER EFTERKOMMERBAGGRUND OPLEVER PSYKISK VOLD

Antal svar: 3.943. Etnisk dansk baggrund: 3.575; indvandrere og efterkommere med vestlig baggrund: 49; indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig baggrund: 319.

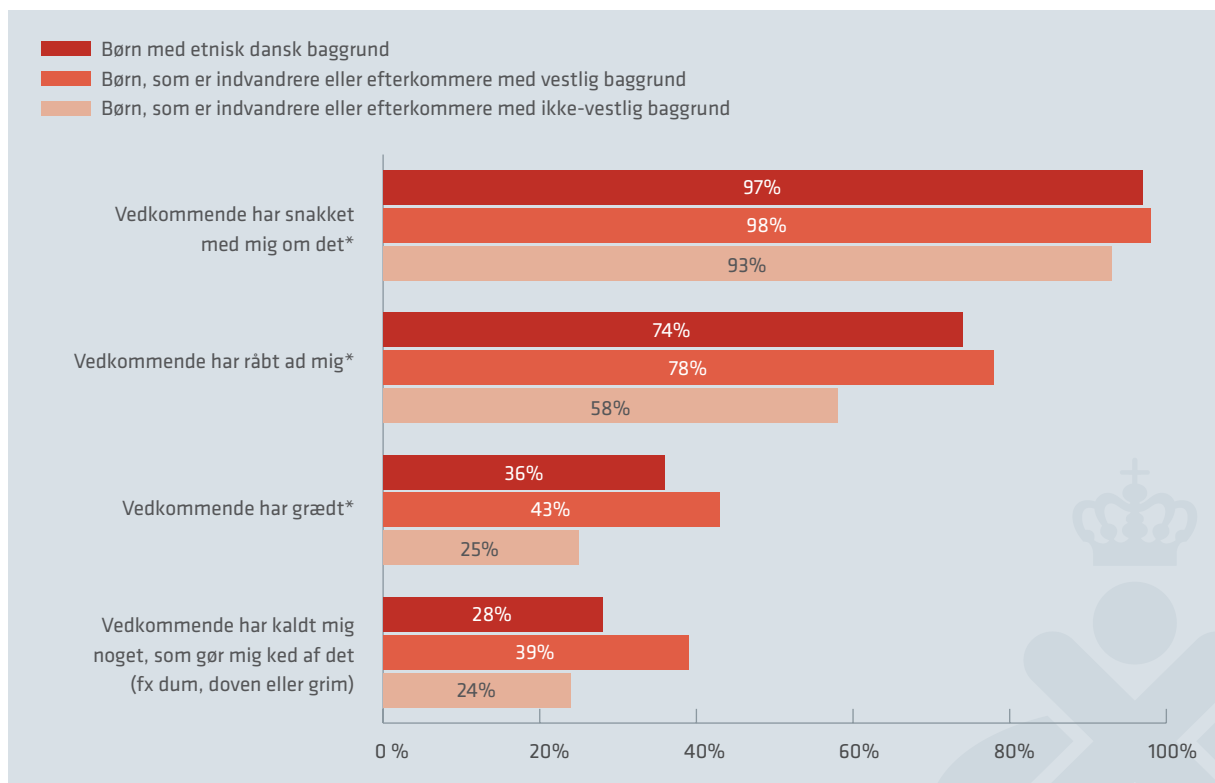
Figuren illustrerer et kryds mellem besvarelserne på de forskellige former for vold (jf. boks 1) og spørgsmålet: *I hvilket land er [du/din mor/din far] født?*

* Indikerer, at der er statistisk signifikant forskel mellem de tre børnegrupper.

Når børnene oplever uenighed i hjemmet er der også forskel på, hvordan forældrene reagerer afhængigt af børnenes etniske oprindelse. Figur 12 viser, at flere af børnene med etnisk dansk baggrund (73 pct.) og vestlig indvandrer- eller efterkommerbaggrund (76 pct.) i forhold til børn med ikke-vestlig indvandrer- eller efterkommerbaggrund (58 pct.) fortæller, at de voksne råber ad dem.

14-årige Milad mener, at en del forældre både snakker med deres børn og anvender fysisk vold: "Det kan godt være, fx hvis de gør noget forkert, at forældrene først snakker med dem og siger, 'du skal ikke gøre det igen', og hvis de så gør det igen, så får de en flad. Så de advarer dem først."

FIGUR 12: DE FLESTE BØRN OPLEVER, AT DE VOKSNE SNAKKER MED DEM, NÅR DER OPSTÅR EN UENIGHED

Antal svar: 3.943. Etnisk dansk baggrund: 3.575; indvandrere og efterkommer med vestlig baggrund: 49; indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig baggrund: 319.

Figuren illustrerer et kryds mellem besvarelserne på de forskellige former for vold (jf. boks 1) og spørgsmålet: *I hvilket land er [du/din mor/din far] født?*

* Indikerer, at der er statistisk signifikant forskel mellem de tre børnegrupper.

FORÆLDRENS OPDRAGELSESPRAKSIS

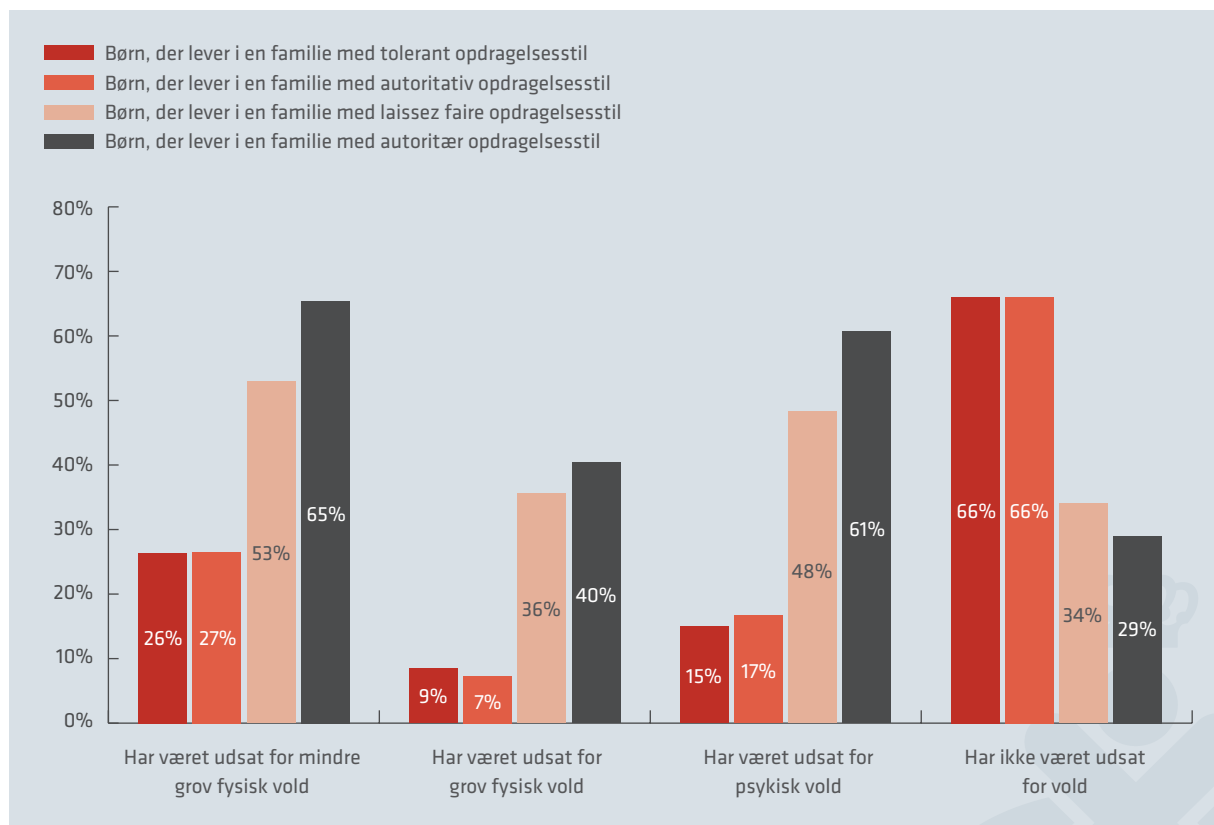
Tidligere forskning har vist, hvordan forældres opdragelsespraksis påvirker barnets mentale og sociale trivsel (Baumrind, 1966; Baumrind, 1971; Dahl, 2012). I Børnerådets undersøgelse er børnene blevet spurgt til deres oplevelse af forældrenes måde at opdrage på ved at undersøge graden af regler i hjemmet og den følelsesmæssige nærhed mellem forældrene og barnet. Inspireret af tidligere forskning har vi ud fra spørgsmål om regler og nærvær konstrueret fire familietyper, som ses i tabel 2.

TABEL 2: FAMILIETYPEN UD FRA OPDRAGELSESPRAKSIS

	Følelsesmæssigt nærvær	Regler
Den tolerante familie	+	-
Den autoritative familie	+	+
Den laissez faire familie	-	-
Den autoritære familie	-	+

Spørgsmaalsformuleringerne kan læses i metodeafsnittet bagerst.

FIGUR 13: BØRN, SOM LEVER I FAMILIER MED BÅDE REGLER OG NÆRVÆR, OPLEVER MINDRE VOLD

Antal svar: 3.564

Obs: Tallene summer ikke til 100 pct. inden for den enkelte familietype, da børnene kan have været udsat for flere forskellige voldsformer. Se metodeafsnit bagerst for uddybning af familietypologien og spørgsmaalsformuleringerne.

Børnenes svar viser, at der er sammenhæng mellem forældrenes opdragelsespraksis, og hvorvidt børnene har været udsat for vold i hjemmet. Som det fremgår af figur 13, er 65 pct. af de børn, der lever i en familie med autoritær opdragelsespraksis, hvor der er mange regler i hjemmet og lav grad af følelsesmæssig nærhed mellem barnet og de voksne, blevet udsat for mindre grov vold. Det samme gør sig gældende for 53 pct. af børn fra en laissez faire familie, hvor der er få regler og følelsesmæssig nærhed i opdragelsen. Henholdsvis 26 og 27 pct. af børn fra en familie med tolerant eller autoritativ opdragelsespraksis er blevet udsat for mindre grov vold derhjemme.

I forhold til den grove vold er der også forskelle på tværs af opdragelsestyper. 40 pct. af de børn, som opdrages efter en autoritær opdragelsestil med mange regler og lav grad af følelsesmæssig nærvær,

har været udsat for grov vold såsom slag og spark, mens det gælder for 7 pct. af de børn, som lever i en familie med både regler og nærvær (den autoritative familie).

BØRN, DER HAR VÆRET UDSAT FOR VOLD, REGNER I MINDRE GRAD MED HJÆLP FRA DE VOKSNE

Børnerådets analyse viser også, at de børn, der bliver udsat for vold i hjemmet, har mindre tiltro til, at deres forældre vil hjælpe dem, hvis noget går galt. Mens 98 pct. af de børn, som ikke har været udsat for vold, angiver, at de i høj grad eller i nogen grad kan regne med hjælp fra de voksne i hjemmet, så gælder det samme for 89 pct. af de børn, som har været udsat for psykisk vold, som fx at overvære vold mellem familiemedlemmer eller blive udelukket med tavshed af de voksne i hjemmet. De børn, som har været udsat for psykisk vold i forbindelse med en uenighed i

FIGUR 14: BØRN, DER IKKE HAR VÆRET UDSAT FOR VOLD, HAR STØRST TILLID TIL, AT DE VOKSNE DERHJEMME VIL HJÆLPE

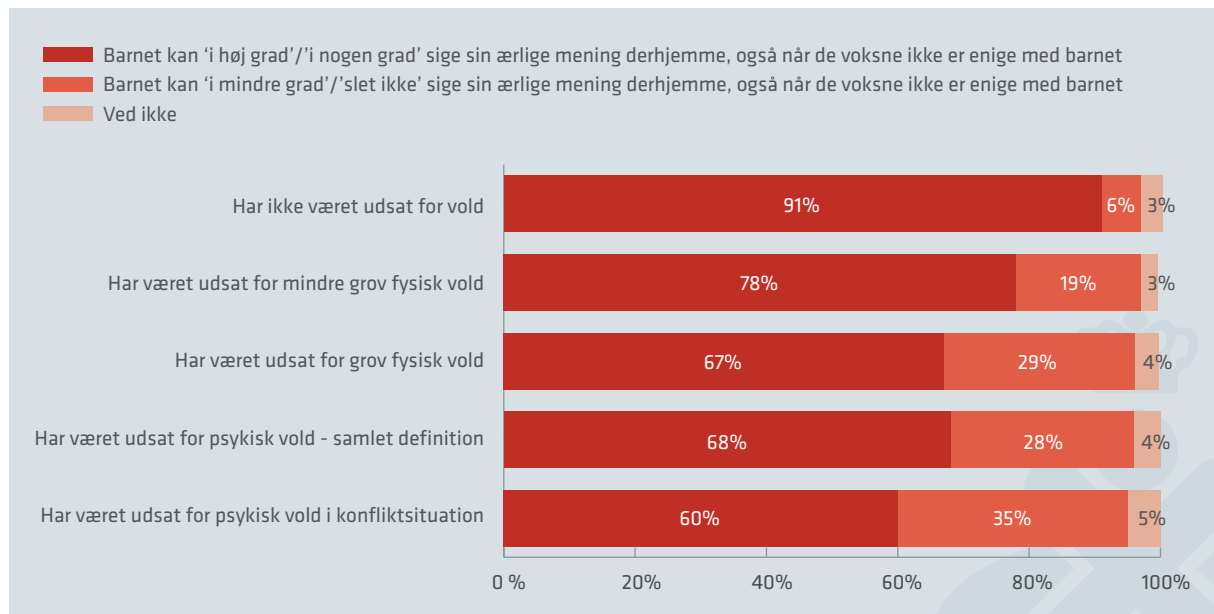

Antal svar: 3.973

Figuren illustrerer et kryds mellem besvarelserne på de forskellige former for vold (jf. boks 1) og spørgsmålet: *I hvilken grad passer følgende udsagn på dig og de voksne du bor sammen med? Jeg kan regne med, at de voksne derhjemme vil hjælpe mig, hvis noget går galt.*

Kategorierne i høj grad og i nogen grad samt i mindre grad og slet ikke er sammenlagt.

FIGUR 15: BØRN, DER IKKE HAR VÆRET UDSAT FOR VOLD, HAR NEMMEST VED AT SIGE DERES ÆRLIGE MENING DERHJEMME

Antal svar: 3.973

Figuren illustrerer et kryds mellem besværelserne på de forskellige former for vold (jf. boks 1) og spørgsmålet: *Oplever du, at du kan sige din ærlige mening derhjemme, også når du ved, at de voksne derhjemme ikke er enige med dig?*

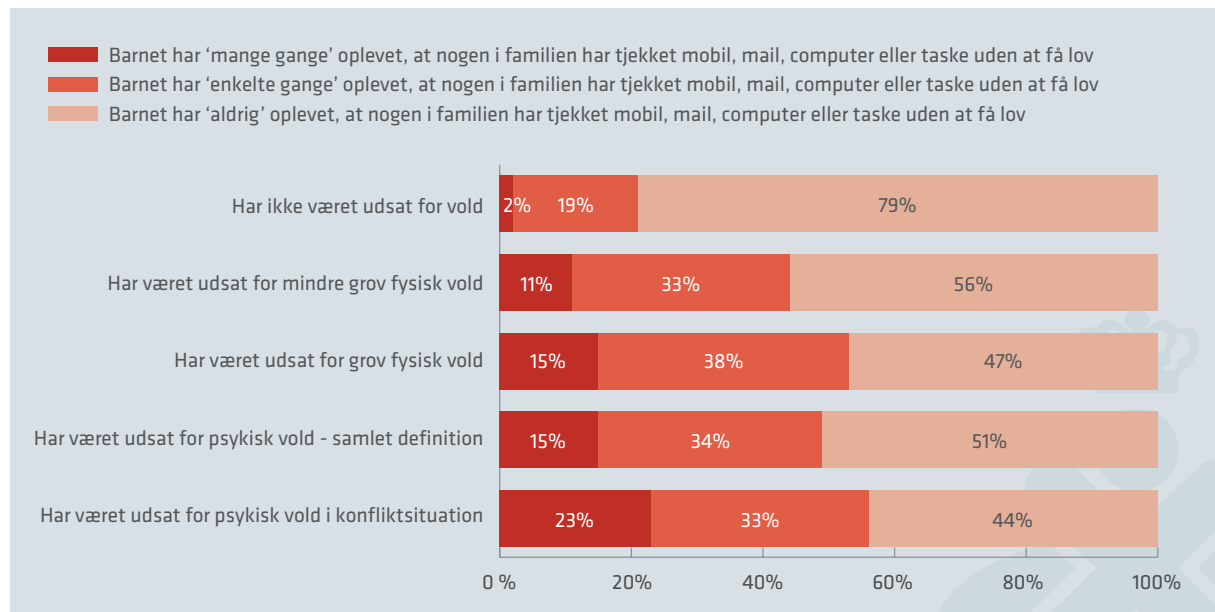
Kategorierne i høj grad og i nogen grad samt i mindre grad og slet ikke er sammenlagt.

hjemmet, såsom at blive udelukket med tavshed eller blive truet med at blive smidt ud hjemmefra, er den gruppe af børn, som har mindst tillid til, at de voksne i hjemmet hjælper dem, hvis noget går galt.

Børnenes oplevelse af indflydelse i hjemmet er også forskellig, afhængigt af om de har været udsat for vold. Til spørgsmålet om, hvorvidt barnet oplever at kunne sige sin ærlige mening derhjemme, svarer 91 pct. af de børn, som ikke har været udsat for vold i hjemmet, at de i høj grad eller i nogen grad oplever at have denne mulighed. Blandt gruppen af børn, som har været udsat for fysisk grov vold, er det 67 pct., som oplever i høj grad eller i nogen grad at kunne sige deres ærlige mening. Samme mønster findes hos gruppen af børn, der har været udsat for mindre grov vold og psykisk vold, hvilket ses i figur 15.

I gruppen af børn, der har været udsat for fysisk grov vold i hjemmet, svarer 29 pct. af børnene, at de i mindre grad eller slet ikke har mulighed for at sige deres ærlige mening derhjemme. Som Thea på 13 år reflekterer over, så kan den psykiske vold og det at være bange for at sige sin mening let hænge sammen: "Altså, jeg tænker, at det kan vel også være vold, at børnene bliver bange for at sige, hvad de vil, og sige deres mening om ting. Eller hvis der er nogen, der slår deres børn, hver gang de siger et eller andet forkert, så kan børnene måske være bange for overhovedet at sige noget til forældrene, og sige hvad de synes, og hvad de tænker på. Så jeg synes overhovedet ikke, at det er en god ting, at der er vold."

FIGUR 16: BØRN, DER IKKE HAR VÆRET UDSAT FOR VOLD, OPLEVER STØRRE GRAD AF PRIVATLIV DERHJEMME

Antal svar: 3.617

Figuren illustrerer et kryds mellem besvarelserne på de forskellige former for vold (jf. boks 1) og spørgsmålet: *Har du oplevet, at nogen i din familie har tjekket din mobil, mail, computer eller taske uden at have fået lov?*

Kategorien *Ved ikke* er udeladt.

I Børnerådets undersøgelse er der også sammenhæng mellem forekomsten af vold i hjemmet, og hvorvidt de voksne derhjemme respekterer børnenes ret til privatliv. 23 pct. af de børn, som har været udsat for psykisk vold i en konflikt med forældrene, har mange gange oplevet, at nogen i deres familie har tjekket deres mobil, mail, computer eller taske, uden at have fået lov af barnet. For børn, som ikke har været udsat for nogen former for vold, er tallet 2 pct. Selma på 13 år har forståelse for, at forældre kan være nysgerrige i forhold til, hvad deres børn går og laver, men de skal ikke bare tjekke børnenes telefon eller andet uden at få lov: "Jeg synes, det er ens privatliv at have ens sms'er, beskeder og billeder og sådan noget for sig selv. Det, synes jeg, ikke rigtig er noget, som andre behøver at vide noget om. Jo, selvfølgelig må de voksne godt spørge ind til det,

men jeg synes bare ikke, at det er noget, de bare skal sådan rode i uden at spørge én."

Nanna og Noah på 13 år mener, at forældrene skal tale med deres børn, og Nanna fortæller: "Altså fx er der den der app, der hedder 'Find Min iPhone', og hvis ens forældre hele tiden går ind og kigger på den, så synes jeg, at det er for meget. Men at de har muligheden for at gøre det, synes jeg, er okay, så længe de ikke hele tiden gør det," og Noah uddyber: "Ja, misbruger det. Man kan faktisk godt slå det fra, så de ikke kan finde én. Det har jeg gjort."

METODE

HVORDAN HAR VI LAVET UNDERSØGELSEN?

Analyserne er baseret på data fra første undersøgelse i Børnerådets nuværende Børne- og Ungepanel og på en række interview med børn i samme aldersgruppe som panelet. Undersøgelsen er blevet fagligt kvalificeret af en følgegruppe med repræsentanter fra praksis og forskning, der på to møder har bidraget med input til perspektiver og nuancer på det overordnede tema 'vold i hjemmet'.

DEN KVANTITATIVE ANALYSEDEL

Børne- og Ungepanelet er etableret ved en simpel tilfældig stikprøve foretaget med hjælp fra Danmarks Pædagogiske Universitet og består af 5.047 7.-klasses-elever fordelt på 233 skoler i hele landet. 4.039 børn har gennemført hele spørgeskemaet om vold i hjemmet, hvilket giver en svarprocent på 80. På skoleniveau har 221 skoler deltaget, hvilket giver en svarprocenten på 95.

BORTFALD VED ETABLERING AF PANELET

500 skoler blev udtrukket til at deltage i panelet¹. Heraf er 261 skoler udgået, hvilket svarer til 52,2 pct. 56 af skolerne i udtrækket (11,2 pct.), havde ikke en syvende klasse, da de blev indbudt til at deltage i panelet, fordi skolen var et 10.-klassecenter eller ikke havde en udskolingsdel. Disse skoler er dog inkluderet i beregningerne af bortfaldet. Bortfaldet er opgjort i forhold til skoletype og geografisk placering af skolerne. Der er ikke voldsomme udsving i forhold til bortfaldet på tværs af skoletype og regioner, hvilket betyder, at stikprøven ikke er blevet skævvredet ved bortfald.

INDSAMLING AF DATA

Undersøgelsen *Vold i hjemmet* er den første undersøgelse i det nyetablerede Børne- og Ungepanel. Data er indsamlet i august/september 2016 via elektroniske spørgeskemaer. Inden udsendelse blev spørgeskemaet pilottestet i to skoleklasser. Spørgeskemaerne blev besvaret i klassen med læreren som facilitator. Spørgeskemaerne var udstyret med oplæsningsfunktion af både spørgsmål og svarkategorier.

1 Ud af stikprøven på 500 skoler blev seks skoler frasorteret, da de ikke længere eksisterede. Det betyder, at stikprøven reelt er på 494 skoler, hvoraf 233 skoler er en del af panelet, mens 261 skoler er udgået.

BEREDSKAB I FORBINDELSE MED UNDERSØGELSEN

Vold i hjemmet er et både svært og tabubelagt emne. Derfor har Børnerådet været særlig opmærksom på at forberede både lærere og de deltagende børn på besvarelsen og eventuelle efterfølgende reaktioner. Fx har vi sendt materiale til lærerne om undervisningsforløb og forskellige måder at tale med børn og unge om emnet. Emnet er naturligvis særligt følsomt for de børn, som selv har oplevet psykisk eller fysisk vold, og som i spørgeskemaet bliver spurgt til en række forhold om disse oplevelser. Derfor har Børnerådet ligeledes gjort meget ud af at anvise handlemuligheder samt muligheder for hjælp og støtte. Både direkte til de deltagende børn som afslutning på spørgeskemaet og til lærerne som en opfordring til at være særligt opmærksomme på reaktioner og på deres skærpede underretningspligt.

REPRÆSENTATIVITET

I næste tabel ses en opgørelse, hvor analyseudvalget, det vil sige de børn, som deltager i undersøgelsen², sammenlignes med populationen i forhold til køn, alder, skoletype, etnicitet og geografi. Tallene for hele populationen er fundet i Danmarks Statistiks statistikbank (Danmarks Statistik, 2016).

Overordnet set er undersøgelsens analyseudvalg forholdsvis repræsentativt på de opstillede parametre. På to parametre overstiger forskellen mellem analyseudvalg og population dog 5 procentpoint, hvilket betyder, at man skal have disse forskelle for øje i de videre analyser.

STATISTISKE TESTS AF REPRÆSENTATIVITETEN

Forskellene mellem analyseudvalg og population er testet statistisk ved hjælp af en t-test ($p < 0,05$). Blandt de 4.039 elever, der har besvaret spørgeskemaet, er der 2.016 drenge (49,1 pct.) og 2.023 piger (50,1 pct.). På landsplan er kønsfordelingen i 7. klasse

2 Panelet består af skoleklasser fra folkeskoler samt privat- og friskoler. Børn, som går i specialklasser på folkeskoler og privat- og friskoler, indgår ikke som respondenter i undersøgelsen. Børn i specialklasser på folkeskoler og privat- og friskoler er derfor også udeladt, når andelen for den samlede population angives.

		7. klasse	
		Analyseudvalg	Population
Køn	Dreng	49,9 pct.	50,6 pct.
	Piger	50,1 pct.	49,4 pct.
Alder		12,8 år	12,9 år
Skoletype	Folkeskole	72,5 pct.	79,6 pct.
	Privatskole eller friskole	27,5 pct.	20,4 pct.
Etnicitet	Etnisk dansk	90,5 pct.	88,3 pct.
	Anden etnisk baggrund end dansk	9,5 pct.	11,7 pct.
Etnicitet	Indvandrere og efterkommere med vestlig baggrund	1,4 pct.	1,7 pct.
	Indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig baggrund	8,1 pct.	10,1 pct.
Regioner	Hovedstaden	25,2 pct.	29,1 pct.
	Sjælland	13,8 pct.	15,2 pct.
	Syddanmark	27,2 pct.	22,0 pct.
	Midtjylland	20,8 pct.	23,8 pct.
	Nordjylland	12,9 pct.	9,8 pct.
Kommunetyper ³	Yderkommune	8,8 pct.	8,4 pct.
	Landkommune	30,6 pct.	28,1 pct.
	Mellemkommune	14,3 pct.	16,7 pct.
	Bykommune	46,3 pct.	46,8 pct.

således, at 50,6 pct. er drenge, og 49,4 pct. er piger. En t-test viser, at der ikke er en statistisk signifikant forskel i kønsfordelingen mellem analyseudvalget og hele populationen på et 5 pct. signifikansniveau. Vores spørgeskemaundersøgelse er derfor repræsentativ i forhold til fordelingen af køn.

Gennemsnitsalderen i undersøgelsen er lidt lavere (12,8 år) end i 7. klasse på landsplan (12,9 år), og denne forskel er statistisk signifikant.

I forhold til børnenes etnicitet har vi i spørgeskemaundersøgelsen spurgt ind til, hvorvidt barnet

er født i Danmark eller i et andet land, samt hvor barnets forældre er født. Herudfra kan vi definere, hvorvidt børnene har dansk baggrund eller er indvandrere eller efterkommere⁴. Er børnene indvandrere eller efterkommere, defineres de som med anden etnisk baggrund end dansk. 90,5 pct. af børnene i analyseudvalget har etnisk dansk baggrund, mens 9,5 pct. af børnene har anden etnisk baggrund end

³ Kommunetypifikationen er hentet fra en analyse foretaget af Danmarks Jordbrugsforskning. Karakteristikken er baseret på kommunens andel af befolkning, arbejdspladser, uddannede og landbrugsareal mv. (Kristensen et al., 2007).

⁴ I analyserne benytter vi definitionen af etnicitet fra Danmarks Statistik. Dog kender vi ikke til barnets og forældrenes statsborgerskab, så kategoriseringen sker ud fra viden om fødeland. Dansk baggrund: Barnet er selv født i Danmark, og min. én forælder er født i Danmark. Indvandrere: Barnet er selv født i udlandet, og begge forældre er udlændinge. Efterkommere: Barnet er selv født i Danmark, begge forældre er født i udlandet.

dansk. I populationen er fordelingen således, at 88,7 pct. af børnene har etnisk dansk baggrund, mens 11,3 pct. af børnene i 7. klasse har anden etnisk baggrund. Andelen af børn med anden etnisk baggrund end dansk i analyseudvalget er således lidt lavere end andelen i populationen, og denne forskel er statistisk signifikant.

I forhold til skoletype går 72,5 pct. af børnene i analyseudvalget på en folkeskole, mens 27,5 pct. går på privat- eller friskole. Ser vi på hele populationen af 7.-klasser, så går 79,6 pct. i folkeskole, mens 20,4 pct. går i privat- eller friskole. I vores analyseudvalg er der således en større andel af elever fra privat- og friskoler end i populationen. Forskellen er statistisk signifikant.

Endelig har vi kigget på, hvordan skolerne er geografisk placerede. Hertil kan det bemærkes, at andelen af børn fra region Syddanmark er en smule overrepræsenterede i analyseudvalget (27,2 pct.) sammenlignet med populationen (22 pct.). Forskellen er statistisk signifikant.

Alle sammenhænge, som indgår i analyserne er testet ved hjælp af χ^2 eller γ -test. Kun statistisk signifikante sammenhænge ($p < 0,05$) indgår og omtales i analyserne, medmindre andet er angivet.

FYSISK OG PSYKISK VOLD I HJEMMET – ERFARINGER MED VOLD I KONFLIKTSITUATIONER

For at måle, hvorvidt et barn er udsat for fysisk og psykisk vold i hjemmet, har vi benyttet det internationalt anerkendte mål *Conflict Tactics Scale (CTS)* (Strauss et al., 1998). Ved denne form for måling bliver der spurgt ind til, hvilke reaktioner barnet oplever fra henholdsvis mor, far, stedmor og stedfar, når der opstår en uenighed mellem barnet og den voksne. Inspireret af Det Nationale Forskningscenter for Velfærds (SFI) oversættelse af CTS til dansk har vi spurgt til følgende mulige reaktioner fra den voksne. Herunder ses eksemplet, hvor der spørges til reaktioner fra mor:

Tænk tilbage på det seneste år. Har du oplevet, at din mor har gjort følgende, når I var uenige?

- Hun har snakket med mig om det
- Hun har råbt ad mig
- Hun har ikke talt til mig i flere dage
- Hun har grædt
- Hun har kaldt mig noget, som gør mig ked af det (fx dum, doven, grim)
- Hun har vist mig, at hun ikke synes, at jeg er noget værd
- Hun har truet med at smide mig ud hjemmefra
- Hun har truet mig med noget voldsomt
- Hun har kastet med og ødelagt ting

BOKS 1: DEFINITIONER AF VOLD I UNDERSØGELSEN

Vold – erfaringer med vold i konfliktsituationer			
	Mindre grov vold	Grov fysisk vold	Psykisk vold
Direkte vold	<ul style="list-style-type: none"> • Rusket og skubbet • Nevet • Revet i håret 	<ul style="list-style-type: none"> • Slået med flad hånd • Slået med knyttet hånd • Slået med ting, fx sko eller bøjle • Sparket 	<ul style="list-style-type: none"> • Ikke talt til barnet i flere dage • Vist barnet, at det ikke er noget værd • Truet med at smide barnet ud hjemmefra • Truet barnet med noget andet voldsomt
	Hændelsen er sket minimum én gang inden for de seneste 12 måneder.		Hændelsen er sket mere end én gang inden for de seneste 12 måneder.
Indirekte vold	<ul style="list-style-type: none"> • Barnet har kendskab til, at voksne i hjemmet udsætter hinanden eller søskende for vold, trusler eller ydmygelser 		

- Hun har ødelagt nogle af mine ting
- Hun har skubbet og rusket mig
- Hun har nevet mig (fx i armen)
- Hun har revet mig i håret
- Hun har slået mig med flad hånd
- Hun har slået mig med knyttet hånd
- Hun har slået mig med en ting (fx bøjle, sko)
- Hun har sparket mig
- Hun har udsat mig for noget andet voldsomt.

Barnet har haft følgende svarmuligheder: *Nej, Aldrig, Ja én gang, Ja, flere gange, Ja, mange gange*. Efterfølgende er svarene blevet samlet i et indeks for henholdsvis fysisk og psykisk vold. Den fysiske vold er endvidere opdelt i mindre grov fysisk vold og grov fysisk vold.

MULTEPEL LINEÆR REGRESSION

Regressionsanalysen har vi benyttet til at afsøge sammenhænge mellem en responsvariabel, fx grov

TABEL 3. VARIABLE MEDTAGET I REGRESSIONSANALYSEN

	Grov fysisk vold	Psykisk vold
Køn (Pige)		
• Dreng	0,01 [-0,01 ; 0,03]	-0,01 [-0,04 ; 0,01]
Etnicitet (Etnisk dansk)		
• Indvandrer eller efterkommer med vestlig baggrund	0,05 [-0,04 ; 0,14]	0,16** [0,04 ; 0,27]
• Indvandrer eller efterkommer med ikke-vestlig baggrund	0,05* [0,01 ; 0,08]	0,02 [-0,03 ; 0,06]
Familietype (Barnet bor med begge forældre)		
• Brudt familie, hvor barnet har kontakt til begge forældre	-0,01 [-0,03 ; 0,02]	0,05*** [0,03 ; 0,08]
• Brudt familie, hvor barnet ikke har kontakt til begge forældre	0,01 [-0,04 ; 0,06]	0,09** [0,02 ; 0,15]
Familiens økonomi (Mange flere eller flere penge end de fleste andre familier)		
• Samme mængde penge	-0,02 [-0,04 ; 0,01]	-0,03 [-0,05 ; 0,00]
• Meget færre eller færre penge	0,04** [0,02 ; 0,07]	0,08*** [0,04 ; 0,12]
Forældrenes beskæftigelse (Begge forældre i arbejde/eneforsørger i arbejde)		
• Én forælder i arbejde	0,01 [-0,02 ; 0,04]	0,04 [0,00 ; 0,07]
• Ingen forældre i arbejde	0,03 [-0,02 ; 0,08]	0,07* [0,00 ; 0,14]
Alkohol- og/eller stofmisbrug hos forældrene (Intet misbrug)		
• Alkohol- og/eller stofmisbrug	0,17*** [0,12 ; 0,21]	0,30*** [0,24 ; 0,35]
Diagnose hos barnet (Ingen diagnose)		
• Diagnose (ADHD, ADD, autisme, Aspergers syndrom, OCD, Tourette)	0,09** [0,03 ; 0,15]	0,10** [0,03 ; 0,18]
Konstant	0,07*** [0,05 ; 0,09]	0,13*** [0,11 ; 0,16]
N	3.649	3.649
R²	0,03	0,06

Tallene i klammer indikerer 95 pct. konfidensintervaller.

* p<0,05; ** p<0,01; *** p<0,001

vold i hjemmet, og en række forklarende variable, fx alkoholmisbrug i hjemmet, familiens økonomi eller forældrenes beskæftigelsesstatus.

Analysen er foretaget med assistance fra SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.

Tallene i tabel 3 angiver, hvor stor eller lille betydning det enkelte parameter har for, hvorvidt barnet udsættes for vold, når alle andre parametre er konstante. Tallene i klammerne angiver usikkerhedsmarginen, konfidensintervallet, som betyder, at parameteren med 95 pct. sandsynlighed ligger inden for det givne interval.

SPØRGSMÅL OM FAMILIENS ØKONOMI

Ved måling af børnenes oplevelse af familiens økonomi har vi benyttet følgende spørgsmål: *Tænk på, hvor mange penge din familie har. Og hvor mange penge andre familier i Danmark har. Tror du, at din familie har flere eller færre penge end de fleste andre familier i Danmark?* Børnene har fået følgende svarmuligheder: *Mange flere penge, lidt flere penge, samme mængde penge, lidt færre penge, meget færre penge og ved ikke.* I analysen har vi sammenlagt kategorierne *mange flere penge* og *lidt flere penge*, som kaldes *lidt flere/mange flere penge*. Ligeledes har vi sammenlagt *lidt færre penge* og *meget færre penge*, som i analysen kaldes *færre/meget færre penge*. Kategorien *samme mængde penge* betegner vi

TABEL 4: FORDELINGER INDEN FOR VARIABLE MEDTAGET I REGRESSIONSANALYSEN

		Pct.	N
Køn	Drenge	49,9	2016
	Piger	50,1	2023
Etnicitet	Etnisk dansk	90,5	3649
	Indvandrere og efterkommere med vestlig baggrund	1,4	55
	Indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig baggrund	8,1	327
Familietype	Barnet bor med begge forældre	71,8	2854
	Brudt familie, hvor barnet har kontakt til begge forældre	24,1	958
	Brudt familie, hvor barnet ikke har kontakt til begge forældre	4,1	161
Familiens økonomi	Mange flere eller flere penge end de fleste andre familier	30,6	1142
	Samme mængde penge som de fleste andre familier	51,3	1916
	Meget færre eller færre penge end de fleste andre familier	18,1	674
Forældrenes beskæftigelsesstatus	Begge forældre i arbejde/eneforsørger i arbejde	80,6	3180
	Én forælder i arbejde	15,1	597
	Ingen forældre i arbejde	4,2	166
Alkohol- og/eller stofmisbrug hos forældrene	Intet alkohol- og/eller stofmisbrug	94,7	3753
	Alkohol- og/eller stofmisbrug	5,3	210
Diagnose hos barnet	Ingen diagnose (ADHD, ADD, autisme, Aspergers syndrom, OCD, Tourette)	97,4	3932
	Diagnose (ADHD, ADD, autisme, Aspergers syndrom, OCD, Tourette)	2,6	107

i analysen som *middelklasse*. De børn, som har svaret *ved ikke*, indgår ikke i analysen.

ETNICITET OG OPRINDELSE

I forhold til børnenes etnicitet og oprindelse har vi i spørgeskemaundersøgelsen spurgt til, hvorvidt barnet er født i Danmark eller i et andet land, samt hvor barnets forældre er født. Herudfra har vi defineret, om børnene har etnisk dansk baggrund eller er indvandrere eller efterkommere.

I analyserne benytter vi definitionen af etnicitet fra Danmarks Statistik. Dog kender vi ikke barnets og forældrenes statsborgerskab. Derfor sker kategoriseringen ud fra vores viden om fødeland.

- **Etnisk dansk:** Barnet er selv født i Danmark, og min. en forælder er født i Danmark.
- **Indvandrer:** Barnet er selv født i udlandet, og begge forældre er ligeledes født i udlandet.
- **Efterkommer:** Barnet er selv født i Danmark, og begge forældre er født i udlandet.

I analyserne benytter vi definitionen af oprindelsesland fra Danmarks Statistik. Barnet har angivet, hvor det selv og dets forældre er født. Kategoriseringen af oprindelsesland er sket ud fra nedenstående definitioner. Vestlige lande omfatter EU, Andorra, Australien, Canada, Island, Liechtenstein, Monaco, New Zealand, Norge, San Marino, Schweiz, USA og Vatikanstaten. Ikke-vestlige lande omfatter alle øvrige lande.

Vores definition af barnets oprindelsesland:

- Når ingen af forældrenes fødeland kendes, er oprindelseslandet defineret ud fra barnets oplysninger om eget fødeland.
- Når kun en forælders fødeland kendes, defineres oprindelseslandet ud fra dennes fødeland.
- Når begge forældres fødeland kendes, defineres oprindelseslandet ud fra moderens fødeland.

FAMILIETYPER OG OPDRAGELSESPRAKSIS

Vores brug af de fire familietyper: den autoritære, den tolerante, den autoritative og laissez faire er baseret på seks indikatorer, der afdækker graden af

regler i hjemmet og graden af følelsesmæssig nærhed mellem barnet og forældrene. De tre indikatorer, der undersøger graden af regler i hjemmet, er, om forældrene har lavet regler for, om barnet må tjekke sin telefon ved middagsbordet; om barnet helt selv må bestemme, hvornår det skal være hjemme om aftenen; og om barnet helt selv må bestemme, hvor mange fritidsaktiviteter det går til. De tre indikatorer, der afdækker følelsesmæssig nærhed mellem barnet og forældrene, er, om barnet vurderer, at barnet kan regne med forældrene, hvis noget går galt; om barnet vurderer, at forældrene kender barnets venner; og hvorvidt barnet oplever, at de voksne derhjemme stoler på, at barnet træffer gode beslutninger. De to parametre, seks indikatorer og fire familietyper er inspireret af tidligere forskning (Dahl, 2012).

DEN KVALITATIVE ANALYSEDEL

I sommeren og efteråret 2016 gennemførte vi ti kvalitative gruppeinterviews med i alt 34 børn på fire forskellige skoler. Seks interview blev foretaget forud for spørgeskemaundersøgelsen som sonderende interview, hvor formålet var at få børnene til at definere, hvad de forstår ved vold, herunder deres viden om både den fysiske og psykiske dimension samt deres viden om børns handlemuligheder ved vold i hjemmet. De fire interview i efteråret fandt sted efter spørgeskemaundersøgelsen og havde til formål at få børnenes forklaringer på udvalgte resultater fra spørgeskemaundersøgelsen samt at bidrage med eksempler fra børnenes egen hverdag i forhold til, hvad man skal stille op, hvis man selv eller en ven udsættes for vold. I foråret 2017 er der endvidere gennemført to gruppeinterview med i alt ni børn. Disse interview havde til formål at få børnenes perspektiver på de sammenhænge mellem etnisk oprindelse og vold i hjemmet, som regressionsanalysen viste.

Interviewene varede 30-45 minutter og tog udgangspunkt i semistrukturerede interviewguides. De 43 interviewede børns alder svarer til alderen på respondenterne i Børne- og Ungepanelet. De citater, der bruges i analysen, stammer dels fra de kvalitative interviews, dels fra de åbne svarmuligheder i spørgeskemaet. Citaterne kan være tilpasset af hensyn til læsbarhed.

KILDER

Baumrind, D. (1966): "Effects of Authoritative Parental Control on Child Behavior" i *Child Development*, 37.

Baumrind, D. (1971): "Current Patterns of Parental Authority" i *Developmental Psychology*, 4(2).

Bonke mfl. (2016): Arbejdstid og familien – Arbejdstidsønsker/arbejdstid og skat/børn og skilsmisse/ pensionering og samvær. Rockwool Fondens Forskningsenhed og Syd-dansk Universitetsforlag 2016

Børnerådet (2007): *Opdragelse 2007 – En undersøgelse i Børnerådets Børne- og Ungepanel*. Børnerapport 3.

Børnerådet (2016a): *Fysisk og psykisk vold er stadig en del af mange børns hverdag*. Børneindblik 7/16

Børnerådet (2016b): *Alt for få børn er klar over, at vold mod børn er forbudt*. Børneindblik 7/16

Dahl, KM (2012): "Følelser og autoritet – familiepraksis i de 15-åriges familier" i Ottosen, MH (red.): 15-åriges hverdagsliv og udfordringer. Rapport fra femte dataindsamling i for-løbsundersøgelsen af børn født i 1995. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.

Helweg-Larsen, Schütt & Larsen (2009): *Unge trivsel år 2008 – en undersøgelse med fokus på seksuelle overgreb og vold i barndom og tidlig ungdom*. Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet.

Janson S., C. Jernbro & B. Långberg (2011): *Kroppslig bestraffning och annan kränkning av barn i Sverige – en nationell kartläggning 2011*. Stiftelsen Allmänna Barnhuset & Karlstads Universitet.

Korzen, Fisker & Oldrup (2010): *Vold mod unge i Danmark. En spørgeskemaundersøgelse blandt 8.-klasser-elever*. Delrapport 2. København: SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 10:32.

Kristensen, Toft, Kjeldsen, & Dalgaard (2007): *Land-distriktskommuner – indikatorer for landdistrikt*. Danmarks Jordbrugsforskning.

Leth & Wolff (2006): "Vold mod børn" i *Psykolog Nyt*, 16, s.12-17.

Lyk-Jensen, S. V., M. Bøg & M. R. Lindberg (2017): *Børn, der oplever vold i familien – Omfang og konsekvenser*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter For Velfærd.

Oldrup, Christoffersen, Kristiansen & Østergaard (2016): *Vold og seksuelle overgreb mod børn og unge i Danmark 2016*. København: SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 16:16.

Stout, R.W., & Mintz, L.B. (1996): "Differences among non-clinical college women with alcoholic mothers, alcoholic fathers and non-alcoholic parents". *Journal of Counseling Psychology*, 43, 466-472.

Straus, Hamby, Finkelhor, Moore & Runyan (1998): "Identification of child maltreatment with the ParentChild Conflict Tactics Scales: Development and psychometric data for a national sample of American parents" i *Child Abuse & Neglect*, 22(4), s. 249-270.

TrykFonden og Børns Vilkår (2016): Status 2016/2017 – Svigt af børn i Danmark.

TUBA (2017): *Fakta om alkohol* (online) fra: <http://tuba.dk/fakta-om-alkohol#Typiske%20vilk%C3%A5r%20i%20familier%20med%20alkoholproblemer>

BØRNEINDBLIK

NR. 2/2017 · 4. ÅRGANG · 9. JUNI 2017

TEKST OG ANALYSE LINE EMMA JØNSEN · LEJ@BRD.DK · 3378 3315 / WINNIE ALIM · WIA@BRD.DK · 3378 3310 / CHARLOTTE MØLLER KJELDEN · CMK@BRD.DK / MIA HORUP PEDERSEN · MHP@BRD.DK / ANNA EISTRUP · AEI@BRD.DK · 33783304

REDAKTØR KATRINE MUNCH BECHGAARD · KMB@BRD.DK · 3378 3307

BØRNERÅDET VESTERBROGADE 35A · 1620 KØBENHAVN V · WWW.BRD.DK · E-MAIL: BRD@BRD.DK

Børnerådet